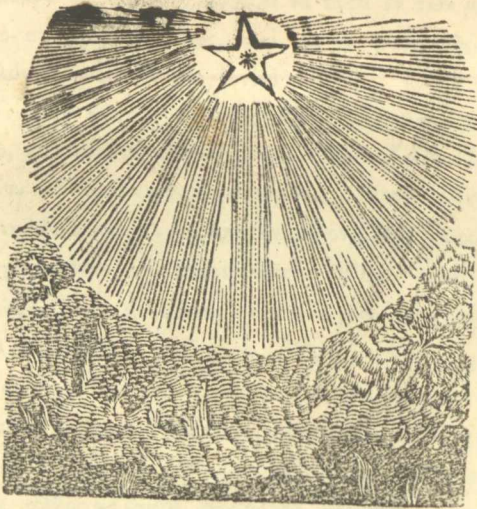

ΑΣΤΡΟΝ
ΤΗΣ
ΑΝΑΤΟΛΗΣ,
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ.

ΕΤΟΣ Α. ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ ΙΒ΄.
Απρίλιος.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΟΥ Κ. ΑΝΤΩΝΙΔΟΥ
(Ὁδὸς Ἑρμοῦ ἄνω τῆς Καμνικαρέας).

1845.

Ο ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ- ΠΟΛΕΩΣ.

Ἐπὶ τοῦ ἀτμοκινήτου ἀντικρὺ τοῦ Βυζαντινοῦ
ἀκρωτηρίου.

Υγίαινε, μεγάλη καὶ περιφανὴς γῆ! υγίαινε, γοητευτικὸν
καὶ μυστηριώδες θέαμα, ἱερὲ ἐξορίας τόπε... νέφη κα-
πνοῦ μαῦρα ὡς ἡ Αἴτην ἀρχίζει νὰ φυσᾷ ἐκ τῶν μυκτῆρων
του τὸ ποντοπόρον κῆτος, καὶ εἰς τὰ βᾶθη τῆς καρδίας
του φλόγες τρίζουσιν ὑποχθονίου πυρός... ὦραία γῆ! μετὰ
μίαν στιγμὴν γίνεσαι ἄφαντος ἀπὸ τὰ ὄμματά μου!...
Στάσου, πυροκάρδιε Δελφίν! μὴν σ' ἐνθουσιάζῃ τοῦ Ἰουλιανοῦ
θριάμβου ὁ ὑπερήφανος κυματισμός. Στάσου νὰ ἐντροφήσῃ
μίαν στιγμὴν ἀκόμη τὸ καταπεπονημένον βλέμμα μου εἰς τὴν
τὴν μαγικὴν θεάν τοῦ ἀπεριγράπτου τούτου πανοράματος,
νὰ ἀντιλάβῃ καὶ ἡ ἀσθενὴς φαντασία μου τὴν χιλιόμορφον,
τὴν θελκτικὴν αὐτὴν εἰκόνα!... ἀλλὰ, ὦκεανὲ θελγῆτρων!
μένεις ἀνέκφραστος· ἡ ὀξυτέρα φαντασία κάμπτεται, τὸ
ἀνθρώπινον βλέμμα βυθίζεται εἰς θάλασσαν ἐκστάσεως...
Σὲ ἀφίνω ἀνέπαφον ὄπισθέν μου, ἐξαισία γῆ, ὅπως σὲ ἀφῆκε
καὶ πᾶς ἄλλος κάλαμος, πᾶς ἄλλος ὀφθαλμός!

Μεγαλοπρεπῶς καθημένη ἐν μέσῳ ἐνδόξων ἀναριθμητῶν
μνημείων, ὁμοίωμ με τρόπαια ἐνθυμίζοντα τὸ παρελθὸν μεγα-
λειῶν της, ὑπὸ τὸν ὠραιότερον οὐρανὸν τοῦ κόσμου, καὶ εἰς θέ-
σιν μοναδικὴν ἐπὶ τῆς ὑδρογείου σφαίρας, ἡ Κωνσταντινού-
πολις με τοὺς ὑψιτενεῖς μιναρέδες της ἐκτελίσσεται γοητευ-
τικῶς ἐπὶ τῶν τελευταίων τούτων ὁρίων τῆς Ἀσίας καὶ τῆς

Ευρώπης. ἰσάμενός τις ὡς ἐπὶ πανθέου τινός εἰς τὴν θέσιν ταύτην, ἀδυνατεῖ νὰ περιλάβῃ μὲ ἐν βλέμμα του διὰ μιᾶς τὸ μαγικὸν τῶντι ἀποτέλεσμα τῆς θεατρικῆς καὶ καταπληκτικῆς ταύτης σκηνῆς, ἀναπτυσσοῦσης βαθμηδὸν τόσα ποικίλα καὶ διάφορα θεάματα· γὰ ἀντικείμενα, ἅτινα ἐγείρονται ἐνώπιόν του πανταχόθεν, ὡς ἀμφιθέατρον τι ἀπέραντον, ἀνήκουσιν εἰς ἀσύγκριτον, καὶ ὑψίστην τινὰ τάξιν, μεγαλουργηθεῖσαν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῆς φύσεως καὶ τῶν αἰώνων.

Αὕτη δὲν εἶναι μία πόλις μόνη, δὲν εἶναι μόνον ἡ Κωνσταντινούπολις· εἶναι ἀτελεύτητος στέφανος εὐγενῶν τόπων, κλασσικῶν ὀνομάτων, ἀνακαλούντων ἀναμνήσεις ἐνδόξους, αἵτινες τὴν περικυκλοῦσι, τὴν θέλγουσι καὶ τὴν πληροῦσιν ἐνταυτῷ ἀπὸ θαυμασμὸν καὶ ἐκπληξίν· τὸ πᾶν εἰς ταύτας τὰς ὄχθας τῶν δύο κόσμων εἶναι ἄξιον τῆς ἀκτενεστέρας προσοχῆς τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ τῆς γλυκυτέρας μελέτης τῆς καρδίας· αἱ αἰσθήσεις κυριεῦνται ἀπὸ ἐνθουσιασμὸν καὶ ἐκστασιν . . . Ἰδέτε ὅποιον γοητευτικὸν καὶ χαρμόσυνον φαινόμενον! σερῶμα σημαιστόλιστον ὡς κόσμος ἐναέριος· ἄλλος σχηματίζεται εἰς τὰ ὕψη τοῦ αἰθέρος, καὶ ὁ κυματισμὸς του χύνει σκιάς ἐνθουσιώδεις ἐπὶ τῆς μεγάλης ταύτης γῆς· ὁμοιάζει ὡς νὰ ἦναι κατεστρατοπεδευμένοι ἐνταῦθα οἱ στρατοὶ τῆς γῆς· ὡς νὰ ἦναι προσωρμισμένοι οἱ στόλοι ὄλων τῶν ἔθνων· ἰκυματίζει ἄρα κανὲν ὀμηρικὸν στρατόπεδον, τὸ ὅποιον ἔστησε τὰς πολυχρούς σκηνάς του εἰς τὸ κέντρον τοῦτο τοῦ κόσμου, καὶ ρίπτει βλέμματα εἰς τὸ σύμπαν κατακτητικὰ, ἢ εἶναι συγκεντρωμένη καμμία παγκόσμιος Βουλὴ, καὶ βουλεύεται ἐντεῦθεν μετὰ τοῦ Βασιλέως τοῦ παντός περὶ τῆς τύχης τῆς οἰκουμένης! Ἰδέτε τὸν πολύκροτον καὶ πανσέβαστον ἐκεῖνον ναόν· ἐπὶ τῆς Ἀγίας τραπέζης του κεῖνται ἐσφράγιστοι αἱ ἀναλλοίωτοι ἀποφάσεις τοῦ Αἰωνίου. Ὀλῆ δὲ

αὕτη ἡ λαμπρὰ παράταξις εἶναι μεγάλη καὶ μυστηριώδης προπαρασκευὴ . . . ἐδῶ καὶ ἡ φωνὴ τοῦ Μογόλου καὶ ἡ φωνὴ τοῦ Μωῦσῆως, καὶ ἡ φωνὴ τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἡ φωνὴ τοῦ Μωάμεθ, καὶ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ καὶ τὸ σημεῖον τῆς ἡμισελήνου, καὶ τῶν κλιμάτων, καὶ τῶν λαῶν ὄλων τὰ σύμβολα καὶ αἱ λαλιαὶ ἀναβαίνουνσι καὶ συγχέονται εἰς τὸν αἶρα . . . ἰπροοιμιάζεται, ἀναμένεται ἴσως εἰς τὸ ἐκπληκτικὸν μέρος αὐτὸ τῆς θεότητος ἡ Δευτέρα παρουσία; . . . ἰδέτε τὴν ἐξαισίαν καὶ γοητευτικὴν προσπέλασιν ταύτην τῶν δύο κόσμων· ὡς νὰ συνῆλθον διὰ νὰ ὑποδεχθῶσι τὸ μέγα καὶ ἀκατάληπτον αὐτὸ μέλλον . . . ἦτον ἄρα ἀσθενὲς τὸ ἔδαφος μιᾶς μόνης γῆς, διὰ νὰ ὑποβαστάσῃ τὸ βάρος τοῦ μεγαλοπρεποῦς τοῦτου οἰκοδομήματος; αἱ δύο γηραιαὶ ἡπειροὶ, συνεγγίσασαι ἐξαισίως πρὸς ἀλλήλας, συνέπλεξαν οὕτω ἡδυπαθῶς τὰς θελικτικὰς ἀγκάλας των, καὶ φέρουσι μὲ δικαίαν ἀλαζονείαν τὴν περιφανὴ ταύτην τῆς οἰκουμένης ὀμήγυριν· ὁ δὲ πολυκύμαντος καὶ θορυβώδης ὠκεανὸς εἰς τὴν ἐκπληκτικὴν θέαν τῆς εὐλαβῶς ἀπεσύρθη, καὶ πρέσβυς αὐτοῦ ὁ γαληνιαῖος Βόσπορος ὑπηρετεῖ πιστῶς τὰς μεγάλας βουλὰς τῆς. Ὡ! θεωρήσατε τὸ τερπνὸν τοῦτο θέαμα, πῶς ὑπὸ τὴν οὐράνιον ἀψίδα τῆς διέρχονται ἀκαταπαύστως ἑκθαμβοὶ ὄλαι αἱ φυλαὶ, διαπλέουσιν ὄλα τὰ ἔθνη . . . προσφέρατε, προσφέρατε, οἱ λαοὶ τῆς γῆς εἰς τοὺς πόδας τῆς Βασιλίσσης τῶν μητροπόλεων τὸν φόρον τοῦ θαυμασμοῦ σας! . . . Τὰ κύματα ταῦτα εἶναι τὰ σεβαστὰ τοῦ Βοσπόρου ὕδατα, ἀθάνατα κατασταθέντα ὑπὸ μεγάλων ἔργων, μεγάλων συμβάντων· ἐπάνωθεν των διῆλθον οἱ ἀνχρίθμητοι τοῦ Ξερόζου στρατοὶ· ἐπάνωθεν των ἐπανῆλθε νικηφόρον ἀπὸ τὰ βῆθη τῆς Περσίας τὸ σῶμα ἐκεῖνο τῶν ἀθανάτων· ἐδῶ ἐφιλοξενήθη ἀπὸ τὸν συμπολίτην του Βύζαντα ἐπανερχόμενος ἐκπληκτικὸς νικητὴς ὁ Ξενοφῶν

μὲ τοὺς δεκακισχιλίους ἡρώας του· ἀπὸ τῆς κορυφῆς ἐκείνου τοῦ ὄρους ἐκράυγασαν θάλαττα, θάλαττα, ὅταν εἶδον οἱ Ἕλληνες τὰ πάτρια τὰ μεγαλοπρεπῆ ταῦτα ὕδατα! ἰδέτε ποῖον θέαμα ἤρεμον, γαλήνιον παρουσιάζουσιν ἐδῶ ὡς νὰ κοιμῶνται· ἔρχονται μακρόθεν ἀπυυδησμένα διὰ τῶν δύο τούτων ἐλικοειδῶν ὄχετων καὶ ζητοῦσι στιγμιαίαν ἀνάπαυσιν εἰς τοὺς εὐρυχώρους κόλπους τῆς κλεινῆς ἐπταλόφου, ἐνώπιον τῆς ὁποίας ἐκπνέει καὶ αὐτὴ ἡ μανιώδης τῶν στοιχείων ὁρμή· ἐπὶ τῆς εἰρηνικῆς ἐπιφανείας των ποῖα κίνησις, ποῖα ζωὴ, ποῖα σύγχυσις εὐάρετος τοῦ ἀνησύχου τούτου λαοῦ! . . . φεῦ! ἀπὸ τὸν ὄρμον τοῦτον, τὸν εἰρηνικώτερον καὶ τὸν ὠραιότερον τοῦ κόσμου, ποσάκις δὲν ἐξέπλευσαν ἀναρίθμητοι στόλοι, φέροντες εἰς τοὺς ἀτυχεῖς λαοὺς τὸν τρόμον, τὸν θάνατον καὶ τὸ πένθος!

Ἄλλ' ἀτενίσατε εἰς τὰ ὕψη διὰ νὰ λάβετε πλήρη ἰδέαν τοῦ ἐκπληκτικοῦ τούτου ἀριστουργήματος τῆς φύσεως· ποῖος εὐρύχωρος καὶ μεγαλοπρεπῆς ὀρίζων! αἱ κυκναὶ κορυφαὶ ἀμετρήτων ὀρέων στεφανόουσι τὸ μαγικόν, τὸ εὐφρόσυνον τοῦτο πανόραμα, καὶ ὑπένερθεν αὐτῶν, ὡς Βασιλεὺς ἐπὶ τῶν ὑπηκόων του ὑπερκείμενος, σείει τὴν χαίτην του ὡς γίγας, καὶ φιλονεικεῖ τὸν οὐρανὸν ὁ ὑπερήφανος Ὀλυμπος.

Τίς σὲ εἶδε, πόλις μεγάλη, πόλις ὠραία, καὶ δὲν ἐξεπλάγη εἰς τὴν θέαν τοῦ φυσικοῦ μεγαλείου σου, δὲν ἠράσθη τῆς ἐξαισίας καλλονῆς σου; τί ἔχουσιν ἀπέναντί σου οἱ Βασιλεῖς τῆς γῆς! σκέπασον, σκέπασον, Οὐρανέ, τὴν περικαλλῆ ταύτην ἀνχασσαν, τὴν περιζήλον Σιών ἀπὸ τῶν βασκάνων καὶ ζηλοτύπων ὀφθαλμῶν.

Ἄ! μὴ γεννηθῆτε τὴν φορὰν ταύτην, Καίσαρες! μὴ ἐγερθῆτε ἀπὸ τὰς ἐνδόξους λάρνακάς σας, καταπληκτικοὶ Ναπολέοντες! Ὅχι: ἡ γιγάντιος σκιά τοῦ μεγάλου Βυζάντου,

ὑψουμένη μεταξὺ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, καὶ τοῦ Μεγάλου Μαχμούτη, καὶ σείουσα ἀγερῶχος τὸ Μεγαρικὸν σκιῆπτρόν της, περιφρουρεῖ μὲ φιλόστοργα καὶ περιπαθῆ βλέμματα τὴν ἀγαπητὴν του πόλιν. Κατακτηταί! ὁ μεγαλοφυῆς οἰκιστὴς ταύτης τῆς καθέδρας, αὐτὸς ὁ Λέων τῶν Μεγάρων, δὲν θέλει σὰς παραχωρήσει ποτὲ τὰς κλεῖς τοῦ κόσμου! . . . ἀλλὰ, ποῖα ὀδυνηρὰ ἰδέα ἀναβαίνει αἴφνης εἰς τὴν καρδίαν μου, καὶ θαλόνει τὸν γοητευτικὸν αὐτὸν κόσμον τῆς φαντασίας μου! . . . ὕγιαινε, μεγαλοπρεπῆς, ὠραία, πλήν . . . ἀτυχεῖς ἄνασσα! φεῦ! ποσάκις ὑπὸ τὴν πένθιμον σκιάν τῶν κυπαρίσσω σου ἐκλαυσα τὴν τύχην σου! ὡς ἡ βοώπις Ἴρα καθημένη ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ προξενεῖς ἐκπληξιν· ἀλλ' εἶσαι ἀξία μόνον νὰ σὲ βλέσῃ τις ἐξωθεν, νὰ σὲ θεωρῆ μακρόθεν. Ὡ! εἴαν ἡ ἐσωτερικὴ κατάστασίς σου ἀνταπεκρίνετο μ' αὐτὸ τὸ ἐξωτερικὸν μεγαλεῖόν σου, βεβαίως ἡ φύσις δὲν εἶχε νὰ δώσῃ λαμπρότερον δημιούργημα. Ὑγιαινε: τὸ δάκρυ τοῦτο, τὸ ὅποῖον ῥέει, εἶναι δάκρυ ὀφειλόμενον εἰς ἀνεκπράστους λογισμούς . . . Εἶθε ὁ οὐρανὸς νὰ ἐνστάξῃ εἰς Σὲ ἀκτίνα ἐσωτερικῆς ἀξιοπρεπειᾶς, ἀκτίνα φωτὸς, ἀκτίνα ἀληθοῦς μεγαλείου!

Η ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑΝ.

Ούτε όταν η πυρκαϊὰ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως κατέφλεγε τὴν ἀπέραντον αὐτοκρατορίαν τῆς Ἀνατολῆς ἀπὸ τὸ ἐν ἄκρον ἕως εἰς τὸ ἄλλο· οὔτε όταν ὁ Μιαούλης, ὁ Κανάρης καὶ ὁ Κριεζῆς κατεναυμάχουν μὲ τὰς λέμβους των τοὺς κολοσσαίους Ὄθωμανικοὺς στόλους εἰς τὴν Τένεδον καὶ εἰς τὴν Μυκάλην. Οὔτε όταν οἱ ἀνδρεῖοι στρατηγοὶ τῆς Ἑλλάδος κατεπολέμουν μὲ μίαν φουκταν ἥρώων τοὺς Τουρκοὺς λεγαῶνας· εἰς κάμμίαν ἐποχὴν, ἡ ἰδέα τῆς λογοκρισίας δὲν εἶχεν ἀναβῆ εἰς τὴν κεφαλὴν τῆς Τουρκίας. Ὅλαι αἱ Ἑλληνικαὶ ἐφημερίδες, ἀποσταζούσαι τότε αἶμα καὶ πῦρ, ἐκυκλοφόρουν ἐλευθέρως καὶ ἐντὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐντὸς ὅλης τῆς Ὄθωμανικῆς ἐπικρατείας. Ἐξενέθη ἄρα ὡς ἐκ τῆς ἐλευθερίας ταύτης κίνδυνος ἢ ζημία τις εἰς τὴν μεγάλην ἐκείνην ἐπικράτειαν; παρωξύνθησαν εἰς ἐπανάστασιν οἱ κατὰ τὴν Τουρκίαν λαοὶ ἀπὸ τὸ πῦρ, τὸ ὅποιον ἀνερέπιζε πανταχοῦ ὁ φλογερὸς ἐκεῖνος τύπος; Ἴσως ἡ Τουρκία ἐκ τῆς ἀνοχῆς τῆς ἐκείνης ἔσπυρεν, ἀόρατον μὲν, ἀλλ' ἀκαταμέτρητόν τινα ὠφέλειαν. Ἡ πάλλουσα καρδία τῶν ἀπανταχοῦ Ἑλλήνων κατευνάζετο μὲ τῶν ἐφημερίδων τὴν ἀνάγνωσιν, καὶ τὸ ἀναβράζον ἐν αὐτῇ Ἑλληνικὸν αἶμα, ἐξατμίζετο, καὶ πᾶς κίνδυνος, πᾶσα παραφορὰ διεσκεδάζετο.

Ἢδη δὲ, ὅτε πολυετῆς εἰρήνη ἐπανήγαγε τὴν ἡσυχίαν τῶν πνευμάτων μεταξὺ τῶν δύο ἐπικρατειῶν, καὶ ἀμφοτέραι ἀπασχολοῦνται εἰς τὰς ἐσωτερικὰς βελτιώσεις των· ἤδη, ὅτε αἱ φυλαὶ αὐταὶ, καίτοι ἐξεληθούσαι ἀπὸ τὴν πλεονεισματώδη σύγκρουσιν, θεωροῦνται μεταξὺ των μὲ εἰδός τι ἀπα-

Η ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑΝ. 61.

θείας, ὡς ἂν ὑπῆρξεν ὄνειρος τὸ παρελθόν· ἤδη τέλος, ὅτε καὶ ἡ Ἑλλὰς καὶ ἡ Τουρκία εἶχον ἀνάγκην νὰ κατανοήσωσι τὴν θέσιν των καὶ τὰ ἀληθῆ συμφέροντά των ὡς πρὸς τὴν γενικὴν τοῦ κόσμου πολιτικὴν, καὶ νὰ συνδεθῶσι μεταξὺ των πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ μέλλοντός των, κατὰ πάσης ἐπικειμένης ἐξωτερικῆς ἐπιβουλῆς, ἤδη, λέγομεν, ποία ἰδέα ἠνάγκασε τὴν Τουρκίαν νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν λογοκρισίαν καὶ τὴν ἀπαγόρευσιν ἀκόμη τῶν Ἑλληνικῶν ἐφημερίδων καὶ συγγραμμάτων, καὶ εἰς ὅσα τοιαῦτα μέτρα δυσμενῆ, ἅτινα δὲν δύνανται νὰ ἔχωσιν ἀποτέλεσμα ἄλλο, εἰμὴ τὴν ἀμοιβαίαν ἐξαψιν, τὴν ἐξαγρίωσιν, καὶ τελευταῖον τὴν ὀλεθρίαν βῆξιν μεταξὺ τῶν δύο ἐπικρατειῶν; Ἐἶναι δυνατὸν ἡ Τουρκία νὰ μὴ συναισθάνεται τὴν δύσκολον, τὴν κρίσιμον ταύτην ἐποχὴν;

Ὁ ρόϋς τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων εἶναι ἄξιος σήμερον παρά ποτε ἄλλοτε ἐκτενεστέρας προσοχῆς, βαθυτέρας μελέτης· ἀπ' αἰῶνος ταῦτα δὲν προσηλώθησαν εἰς μίαν στάσιν. ἡ τύχη των, εὐθραυστος καὶ ἐμμετάβολος, ὅπως ἡ ἀνωτέρα δύναμις τὴν διοικεῖ, ἢ ἄλλως πάντοτε ἀπείρους μορφάς, χιλίας φάσεις· ὅλα τὰ ἐπεγεα ἔχουσιν ἀκμὴν καὶ παρακμὴν, ἀρχὴν καὶ τέλος. Τίποτε, οὐδὲ πόλις, οὐδὲ ἔθνος, οὐδὲ κοινωνία καμμία ἕως σήμερον δὲν διαιωνίσθη· διήρκεσε μόνον πλείωτερον ἢ ὀλιγώτερον ἀναλόγως τῆς πλειοτέρας ἢ ὀλιγοτέρας φρονήσεως καὶ ἀρετῆς, μὲ τὴν ὁποίαν ἐδιοικῆθη.

Ἐποῦ εἶναι ἡ ἀρχαία Αἴγυπτος, ἡ Ἱερουσαλήμ, ἡ καταπληκτικὴ ἐκείνη Ἑλλὰς, ἡ Μοναρχήσασα εἰς ὅλην τὴν γῆν Ἠρώμη; Ἐλαμψαν ὡς ἀστραπαὶ καὶ παρῆλθον, καὶ τὰ εἰρεπιάτων μόνα μᾶς ἐνθυμίζουσι τὴν ἐκπληκτικὴν των ὑπαρξιν. Ἐποῦ ἦσαν πρὸ ὀλίγου οἱ Παρίσιοι, ἡ Πετροῦπολις καὶ τὸ Λονδίνον, τосαῦται πόλεις, τοσοῦτοι ἄλλοι νέοι λαοί; ἔρχεται πάντοτε ἡ ἐποχὴ, ἡ ὥρα σημαίνει, καὶ ψάλ-

λεται ὁ ἐπιτάφιος παντός κόσμου, νέος δὲ ἄλλος ἀπὸ τὴν κόνιν του ἀναγεννᾶται, νέος ἄλλος τὸν διαδέχεται.

Ὅτε μετὰ τὴν παγκόσμιον ὑποδούλωσιν καὶ καταστροφὴν, ἣν ἐπέφερον ἡ μωρὰ καὶ βάρβαρος Ῥώμη, ἡ γῆ κατακερματισμένη καὶ ἐξησθενημένη ἐκ τοῦ κατακλισμοῦ τοῦ φώτων καὶ τῶν θρησκευτικῶν ἀλληλομαχιῶν ἔκειτο ἔρμαιον τοῦ τυχόντος, Ἰσχυρὸς τότε καὶ ἀκμάζων λαὸς, ὁ λαὸς τῶν Ὀσμάνων, ὡς χεῖμαρρος ἀπὸ τὰ βάθη τῆς Περσίας ἐξεβράγη, ἡ δύσις ὠχρίασε καὶ συνεσάλη, εἰς τὰ παλάτια τῶν Καισαρῶν ἠκούσθη ὁ ἀπαίσιος γόος τῆς γλαυκῆς, καὶ ὁ καταστρεπτικὸς χεῖμαρρος αὐτὸς κατέκλυσε καὶ τὴν Ἀνατολὴν καὶ τὴν Δύσιν.

Ἡ Τουρκία ἦτο κάτοχος ἡδὴ τοῦ λαμπροῦ λαφύρου της· μεταρτυθεῖσα δὲ εἰς νέον κλῆμα, ὑπὸ νέον ουρανὸν, εἶχε ἀνάγκην νὰ κλιματισθῆ μετὰ τὴν νέαν πατρίδα της, νὰ καλλιεργήσῃ τὰ λαμπρὰ πλεονεκτήματά της, νὰ τὴν ἀναπτύξῃ, νὰ τὴν μεγαλύνῃ, νὰ τὴν εὐδαιμονήσῃ· ἀλλ' αὕτη ἐβράδυνε νὰ ὀδοιπορήσῃ. Καθὼς θαλασσοπόρος τις, ὅστις ἐξερχόμενος ἀπὸ σφοδρὰν καὶ φοβερὰν τρικυμίαν, πατεῖ εἰς τὴν ξηρὰν κεκμηκῶς καὶ τεθορυβημένον, καὶ ἀκίνητος κάθηται ἐπὶ τοῦ παραλίου, διὰ νὰ συνέλθῃ εἰς ἑαυτὸν καὶ ἐξακολουθήσῃ τὴν πορείαν του, οὕτω μετὰ τὸ τέλος τῶν ἀγώνων καὶ τῶν θριάμβων της ἐστάματῃσε καὶ ἡ Τουρκία, καὶ μόνον ἐπὶ τοῦ Μεγάλου Μαχμούτῃ ἠγέρθη καὶ ἤρχισε νὰ περιπατῆ.

Ἄλλ' ἐν τούτῳ, εἰς τὸ διάστημα τῆς μεγάλης αὐτῆς ἀκινήσιός της, τὰ ἔθνη κύκλω, ὠφελῆθέντα ἀπὸ τῶν βαθῶν ὑπνον της, ὠδυσαν μετὰ γοργὸν βῆμα καὶ κατέλαβον τοῦ ὄρους τὴν κορυφὴν, τὴν ὁποίαν κλίνουσα πρὸς τὰ ὀπίσω πάντοτε ἡ Τουρκία δὲν ἠδυνήθη νὰ διατηρήσῃ. Ἡ διανοητικὴ ἀνάπτυξις, ὁ πολιτισμὸς, τὰ φῶτα· ἰδοὺ τὰ συστατικὰ τῆς κοινωνικῆς

ὑπεροχῆς· εἶναι ἀδύνατον ἡ Τουρκία, καθὼς καὶ πᾶν ἄλλο ἔθνος, νὰ μὴ συναισθανθῆ βαθέως καὶ ἐκτιμῆσῃ πρεπόντως τὴν ἀναντιρρήτον ταύτην ἀληθειαν. ἘΤί ἐμεγάλυνε τὰ Εὐρωπαϊκὰ ἔθνη; Τίς ἔδωκεν εἰς αὐτὰ τὸ θάρρος νὰ ὀμιλῶσιν ὑπερηφάνως πρὸς τὴν Αὐτοκρατορίαν τῆς Ἀνατολῆς; τίποτε ἄλλο, ἢ ἡ διανοητικὴ αὐτῶν πρόοδος.

Ἡ Αὐτοκρατορία αὕτη ἔχει λαμπρὰ καὶ μέγала σοιχεῖα, τῶν ὁποίων ἡ ἀνάπτυξις δύναται ν' ἀποδώσῃ εἰς αὐτὴν δύναμιν, ὑπεροχὴν, μεγαλεῖον, τὸ ὁποῖον νὰ ἐπιβάλλῃ σέβας ἄλλην μίαν φορὰν ἐπὶ τῆς γῆς. Ὁ μεγαλοπρεπὴς οὐρανὸς αὐτῆς, οἱ ἀνδρεῖοι καὶ ζωηροὶ λαοὶ της, τὰ ὑπερήφανα ὄρη της, τὰ ἔνδοξα πελάγη της; τὰ πάντα ἀποτελοῦσι μίαν Ἐπικράτειαν, ἣτις προωρίσθη ἐκ φύσεως διὰ νὰ ᾔῃαι ἡ Ἄνασσα, ὁ Διαιτητὴς τῶν ἄλλων ἔθνων.

Λαλοῦντες περὶ τῆς ἀπεράντου ἐπικρατείας ταύτης δὲν ἔχομεν ὑπ' ὄψιν οὐδεμίαν θρησκείαν, οὐδεμίαν φυλὴν πάντες οἱ ἐνοικοῦντες αὐτὴν εἶναι λαοὶ της, καὶ πάντες ἔχουσι συμφέρον εἰς τὴν δόξαν καὶ εἰς τὸ μεγαλεῖον τῆς ὠραίας πατρίδος των· ἀλλ' ἡ Τουρκία, ἡ κυβερνώσα τὴν τύχην ὄλων τῶν ἄλλων γενεῶν, θέλει πεισθῆ πρώτῃ, ὅτι ἡ ἐνότης τῶν λαῶν αὐτῶν εἰς λαὸν ἓνα, λαὸν μέγαν καὶ ἰσχυρὸν, δύναται νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν κραταιὰν τῆς Ἀνατολῆς Αὐτοκρατορίαν εἰς τὴν φυσικὴν θέσιν της· ἡ δὲ ἐνότης αὕτη δὲν θέλει πώποτε ἀποτελεσθῆ, εἰμὴ διὰ τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως, διὰ τοῦ πολιτισμοῦ, ὅστις πρέπει ν' ἀπορρέῃ ἀπ' αὐτῆς τῆς ἰδίας Κυβερνήσεως. Ἡ Τουρκία ὀφείλει διὰ τὸ συμφέρον της νὰ πατήσῃ μετὰ θάρρος εἰς τὰ λαμπρὰ ἔχνη τοῦ μεγαλοουργοῦ ἀναμορφωτοῦ της, καὶ ν' ἀκολουθήσῃ ἀπαρεγκλίτως τὴν ὁδὸν τοῦ πολιτισμοῦ, ἣν ἐκεῖνος ἐχάραξε· πώποτε δὲν πρέπει νὰ φοβηθῆ τὰς σεμνοπρεπεῖς ἐλευθερίας ἐκεῖνας, τὰς ὁποίας

ἄλλως ὁ πολιτισμὸς ἐπιβάλλει αὐθεντικῶς καὶ εἰς τὰ δεσποτικώτερα κράτη σήμερον.

Ἡ συγκάλεσις ἀντιπροσώπων τῶν ἐπάρχων τοῦ Κράτους καὶ τὸ περὶ διαδόσεως τῶν φώτων χράτι ἐκεῖνο, ὡς ἐπίσημα δείγματα τάσεως εἰς τὸν πολιτισμὸν, τιμῶσι τὴν Κυβέρνησιν τῆς Τουρκίας, καὶ γίνονται μνημεῖα δόξης διὰ τὸν ἀθῶον καὶ ἀγαθὸν Μονάρχην της· ἀλλ' ἐν τῶν πρωτίστων χαρακτήρων τοῦ πολιτισμοῦ, ἐν τῶν κυριωτέρων μέσων τοῦ κοινού φωτισμοῦ, καὶ μία τῶν ἐδραιωτέρων βάσεων ἐνὸς θρόνου εἶναι πάντοτε ἡ δημοσιογραφία· ὡς τοιαύτη ἡ δημοσιογραφία ἔπρεπε νὰ ἦναι ἀντικείμενον προσφιλές, περισπούδαστον εἰς τὴν Τουρκίαν.

Ἡ Τουρκία ἀφ' ἑαυτῆς ἀθῶα, ὅχι μόνον ἔδειξεν ἀνεκαθεν μεγάλην ἀνοχὴν ὡς πρὸς τὰς ἐφημερίδας ὅλου τοῦ κόσμου, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐπικράτειάν της εἰσήγαγε τὸν τύπον, καὶ ἐφημερίδες καὶ ἱκανὰ συγγράμματα εἰς διαφόρους γλώσσας ἐξήρχοντο ἔνδοθεν τοῦ Κράτους, καὶ διεδίδοντο καὶ ἐφώτιζον τοὺς διαφόρους λαούς· ἀλλ' ἀπαίσιος βάσκανος ὀφθαλμὸς εἶδεν ἐξῶθεν μὲ ἀπάνθρωπον δυσμένειαν τὴν πρόοδον τῆς Ὀθωμανικῆς Κυβερνήσεως, καὶ τῆς Ἀνατολικῆς κοινωνίας· καὶ ἤδη ὄφρις βραδιουργίας δόλιος εἰσῆλθεν εἰς τοὺς ἀθῶους κόλπους της καὶ ἐφαρμάκευσε τὰ ἀγαθὰ αἰσθήματα ἐκεῖνα, τὰ ὅποια εἰς περιστάσεις πολλὰς ἡ Τουρκία ἀπέδειξεν ὑπὲρ τοῦ καλοῦ τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ τέλος τὴν ἀπόθησε καὶ εἰς τὸ νέον μέτρον αὐτὸ τῆς λογοκρισίας.

Ἡ Τουρκία, ἀφ' ἧς ἐσυγχώρησεν εἰς τὰ περὶ αὐτὴν ἰσχυρὰ ἔθνη νὰ ἐπεμβαίνωσιν εἰς τὰ ἐσωτερικά της πράγματα, ἔχασε βαθμηδὸν τῶν ἰδίων δυνάμεων της τὴν συναίσθησιν, καὶ ἐπομένως θελήσασα νὰ βραδίση δρόμον νέον, τὸν δρόμον τοῦ πολιτισμοῦ, ἡσθάνθη κατὰ πρῶτον τὰ βήματά της κλονού-

μένα, ποδηγετούμενη ποτέ μὲν ἀπὸ τὴν μίαν, ποτέ δὲ ἀπὸ τὴν ἄλλην δύναμιν, πάντοτε διαφοροτρόπως, ἕνεκα τῶν ἀντιθέτων συμφερόντων, ἅτινα εἶχεν ἐκάστη τῶν Δυνάμεων μ' ἓνα λόγον, ἀφῆκε νὰ ὑποπέση ἀνεπαισθήτως καὶ αὕτη εἰς τὴν ξενικὴν ἐπιβρόχην, τὴν ἐξαφανίζουσαν ὅλα τὰ ἀπρόσεκτα ἢ ἀσθενῆ, τὰ ἐπιβραζόμενα ἔθνη.

Ἄλλ' αἱ διάφοροι Δυνάμεις ἐξασκοῦσι διαφόρως πως τὴν ἐπιβρόχην τῶν ἐπὶ τῆς Τουρκίας· ἢτε Ἀγγλία καὶ ἡ Γαλλία, καθὼς καὶ ἡ Ῥωσσία φέρουσι πρόσωπον ἀξιοπρεποῦς φίλου, ἢ μία κατὰ τῆς ἄλλης παροτρύνουσαι τὴν Τουρκίαν, ἐν γένει δὲ αὗται φυλάττουσι χαρακτῆρα σοβαρὸν καὶ ἐπιβάλλοντα, καθὸ δυνάμεις ἔχουσαι φρονήματα γενναιοπρεπέστερα καὶ πραγματικῶς ἰσχυραὶ οὔσαι.

Ἰπάρχει ὁμως ἄλλη τις δύναμις, ἡ τῆς Αὐστρίας, ἣτις μὴ ἔχουσα οὔτε δύναμιν πραγματικὴν, διὰ νὰ ἐπιβάλλῃ εἰς τὴν Τουρκίαν ἐπιβρόχην ἀξιοπρεπῆ, οὔτε καρδίαν εὐγενῆ ὡς ἐκ τῶν δεσποτικῶν ἀρχῶν της, διὰ νὰ δώσῃ συμβουλὰς τιμίας, προσφεύγει εἰς μέσα δόλια καὶ χαμερπῆ, δι' ὧν προσπαθεῖ νὰ ἐπιβραῖσῃ τὴν Τουρκίαν· κ' ἐνθ' αἱ ἄλλαι Δυνάμεις δεικνύουσι κατ' αὐτῆς πνεῦμα κατακτητικὸν διὰ τῆς ἰσχύος, αὕτη ἀφ' ἐνὸς μὲν προσπαθεῖ νὰ τὴν κατακτήσῃ διὰ τῆς συμμορφώσεως αὐτῆς μὲ τὰ ἴδιά της ἦθη, μὲ τὰς ἀστυνομικὰς καὶ μισοφώτους καὶ μισελευθέρους διατάξεις της, μὲ τὰς φιλυπόπτους τὰς δεσποτικὰς ἀρχὰς της· ἀφ' ἑτέρου δὲ, καθὸ σχηματιζομένη ὑπὸ διαφορῶν φιλελευθέρων ἔθνων, ἅτινα ὁ παρεθὼν σιδηροῦς αἰὼν τῆς μιαρᾶς συμμαχίας εἶχε δαμάσει καὶ καθυποτάξει ὑπὸ τὰς αἰσχροὺς ἀλύσεις της, κινδυνεύουσα ἤδη αὐτὴ κατ' ἐνυτὴν καὶ προσεγγίζουσα εἰς τὴν διάλυσίν της ἕνεκα τῆς προόδου τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἐλευθερίας, θέλει νὰ παραλάβῃ διὰ τοῦ ὁμοιομόρφου τούτου

συστήματος σύμμαχόν της τὴν ἀθάαν Τουρκίαν, ἢ μᾶλλον νὰ τὴν καταστήσῃ προπύργιον της κατὰ τοῦ πολιτισμοῦ πρὸς ἰδίαν της ἐξασφάλισιν, καὶ τέλος ἀκόμη διὰ τοῦ μέσου τούτου τῆς Τουρκίας ἐσκόπευσε νὰ ἐκδικηθῇ καὶ νὰ καταπολεμήσῃ ἐν ἄλλο στοιχεῖον, μικρὸν μὲν εἰς τὸ φαινόμενον, μέγα δὲ καὶ λαμπρὸν εἰς τὴν φύσιν του, καὶ ἐπικίνδυνον δι' ἑαυτὴν κυρίως: καὶ τοῦτο εἶναι τὸ Ἑλληνικὸν στοιχεῖον, κατὰ τοῦ ὁποίου κυρίως τείνουσιν ὅλα ταῦτα τὰ κατὰ τὴν Τουρκίαν ἐμπνεόμενα μέτρα: τὸ δὲ βέβαιον καὶ λυπηρὸν ἐνταυτῷ εἶναι, ὅτι ἐδῶ ἀσθενὴς ἀσθενοῦς ἐπιλαμβάνεται πρὸς ὑποστήριξίν του, καὶ τοῦτο θέλει φέρει, ὅχι βραδέως ἴσως, τὰ ὀλέθρια, ἀλλὰ φυσικὰ ἀποτελέσματα του. Ἡ δολία καὶ ἐπίβουλος αὕτη φίλη ἐνδέχεται νὰ παρασύρῃ εἰς τὴν ὁμοίαν τύχην της τὴν ἀθάαν Τουρκίαν, ἢ νὰ τὴν θυσιάσῃ, σωζομένη αὕτη τοῦλάχιστον.

Ἡ Τουρκία, εἴμεθα βέβαιοι, ἀπατωμένη εἰς τὴν ὀλεθρίαν ταύτην φιλίαν, ἣτις τὴν φαίνεται γλυκεία ὡς ἐκ τινος μίσους, ὅπερ αἰσθάνεται κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς, δὲν ἔδωκε προσοχὴν εἰς τοῦτον τὸν ὄλισθον, καθὼς δὲν ἔδωκν προσοχὴν οὐδὲ αὐταὶ αἱ ὀξυδερκεῖς Εὐρωπαϊκαὶ Δυνάμεις: ἀλλ' ἂν ὁ δρόμος οὗτος διατηρηθῇ, ταχέως ὅλοι, καὶ ἀνωφελῶς ἴσως, θέλουσι μετανοήσει. Αἱ Δυνάμεις δὲν γνωρίζουσι καλῶς τὴν Ἀνατολήν, ἢ δὲ Αὐστρία δὲν γνωρίζει οὔτε τὰ κατὰ οὔτε τὰ κακὰ ἢ μᾶλλον τὰ παράδοξα ἀποτελέσματα τοῦ τύπου, διότι ἐκ τοῦ πλησίον δὲν ἐτόλμησε πώποτε νὰ λάβῃ ἐντελῆ πείραν, καὶ κυριευομένη τυφλῶς πάντοτε ἀπὸ τυποφοβίαν καὶ Ἑλληνοφοβίαν, δὲν γνωρίζει οὔτ' αὐτὸ τὸ Ἑλληνικὸν στοιχεῖον, ὅπερ κυρίως προτίθεται νὰ καταπολεμήσῃ. Ἄν ἡ Αὐστρία, ἐλευθέρᾳ μίαν στιγμὴν ἀπὸ τὰς πεπαλαιωμένας καὶ σαθρὰς προλήψεις της, ἤθελε δυνηθῇ νὰ σπουδάσῃ καλῶς τὴν φύσιν,

τὴν μυστηριώδη φύσιν τῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς, ἐννοοῦμεν καὶ τῆς Ἑλλάδος, ἤθελε πεισθῇ μὲ τρόμον της, ὅτι τὰ σχολιά ταῦτα βήματά της θέλουσι φέρει ἀντίθετα εἰς τὰς μοχθηρὰς προσδοκίας της ἀποτελέσματα.

Εἶναι ἀληθὲς, ὅτι Ἑλληνικαὶ τινες ἐφημερίδες, καθ' ὧν τινων ἡμεῖς πρῶτοι ὑψώσαμεν φωνήν, ἀστειεύμεναι καὶ αὐταὶ μᾶλλον ἢ σπουδάζουσαι, ὡς ἐκ τῆς ἐκχειλίσεως τοῦ φιλελευθέρου πνεύματος, τὴν ὁποίαν ἐπέφερον ἡ Σεπτεμβριανὴ μεταβολή, προσέβαλον φαντασιωδῶς πῶς τὴν Τουρκίαν, καὶ οὕτως ἡ Αὐστρία ὠφελήθη νὰ ὠθήσῃ τὴν ἐπικράτειαν αὐτὴν εἰς τῆς λογοκρισίας τὸ μέτρον. Ἄλλ' ἢ ἐκχειλίσις αὕτη, ὡμοίαζε τὴν ἐκβῆξιν παραλίου κρατῆρος, ἣτις ταράττει τὴν θάλασσαν, καὶ τὰ ὕδατα ἐκχειλίζουσι καὶ πλημμυροῦσι τὴν ξηρὰν· ἀλλ' ὕστερον παλινδρομοῦν πειθήνια εἰς τὰ διαγραφέντα ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ ὀριάτων. Ἡ Τουρκία δὲν ἔπρεπε νὰ ἐκπλαγῇ εἰς αὐτὸ τὸ θέαμα.

Πόσαι ἐφημερίδες Εὐρωπαϊκαὶ δὲν λαλοῦτι πάντοτε κατὰ τῆς Τουρκίας· ἀλλὰ τὸ μέτρον τὸ λογοκριτικὸν ἐλήφθη κατὰ τῆς Ἑλλάδος μόνον. Ἀπὸ εἰσηγήσεις ὁμοίας μᾶς ἐμπόδισε καὶ τὸ Ἄστρον τῆς Ἀνατολῆς, τὸ ἀθωότερον καὶ προσεκτικώτερον σύγγραμμα· ἀλλ' ἡμεῖς δὲν γράφομεν διὰ τοὺς ἐν τῇ Τουρκίᾳ λαοὺς μόνον· γράφομεν δι' ὅλον τὸν κόσμον· θέλουσι μᾶς ἀναγινώσκει ἀλλαχοῦ· θέλουσιν ἀναγινώσκει τὰς Ἑλληνικὰς ἐφημερίδας πανταχοῦ· ἡ Τουρκία ὁμως ἄς ἐνθυμηθῇ, ὅτι τὸν τύπον ἀπαγορεύουσα φράττει τὸ στόμιον τρομεροῦ κρατῆρος!

Συνεπληρώσαμεν αίσίως τὸ πρῶτον ἔτος τοῦ Ἄστρου τῆς Ἀνατολῆς, ἃν καὶ ἀγωνιζόμενοι κατὰ τοσοῦτων ἐπιβουλῶν καὶ διωγμῶν, οἵτινες συνοδεύουσι ταύτας τὰς ἐπιχειρήσεις. Μόνη ἀμοιβή, ἀμοιβή γλυκυτάτη ἡμῶν ὑπῆρξεν ὁ εὐγενὴς ἐνθουσιασμός, μὲ τὸν ὑπόδον ὁ μέγας τρώντι Ἀνατολικὸς κόσμος ὑπεδέχθη ἄχρι τέλους τὸ σύγγραμμα ἡμῶν. Ἐκφράζοντες ὅθεν τὴν βαθυτάτην ἡμῶν εὐγνωμοσύνην, καὶ συγχαίροντες τὸ μεγαλόφρον αὐτὸ Κοινὸν διὰ τὰ ὅποια δεικνύει ὑψηλὰ αἰσθήματα, ὡς ἐγγυώμενα τὸ ἀληθὲς μεγαλεῖόν του, ἐνθαρρυνόμεθα νὰ ἐξακολουθήσωμεν αὐτὸ συστηματικώτερον εἰς τὸ μέλλον. Ἀφιερῶμεν οὕτω τὰς ἀσθενεῖς δυνάμεις μας ὑπὲρ τῆς εὐμερίας τῆς ἀνθρωπότητος, ἧτις εἶναι τὸ μοναδικὸν ἀντικείμενόν μας.

Ὁφείλομεν μίαν ἱκανοποίησιν, τὴν ὁποίαν ἀπὸ αἴσθημα δικαιοσύνης κοινοῦμενοι διδομεν πανδήμως. Ἀγανακτήσαντες διὰ τὴν κατάσχεσιν τῶν δύο φυλλαδίων μας τοῦ ΣΤ' καὶ τοῦ Ζ' ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐνομίσαμεν ὡς ἕκ τινων ἀθῶων περιστατικῶν συντελέσαντα εἰς τὴν ραδιουργίαν αὐτὴν καὶ τὸν Κύριον Κωνσταντῖνον Ἀντωνιάδην, καὶ διὰ τοῦτο ἐξέφρασθημεν καὶ κατὰ τοῦ ἰδίου τότε, ἀλλ' ἠπατήθημεν. Κηρύττομεν ὅθεν ἐπισήμως, ὅτι εἰς τὸν Κ. Κ. Ἀντωνιάδην ἐγνωρίσαμεν ἐκ τοῦ πλησίον τύπον τρώντι τιμίου, εἰλικρικτοῦ καὶ εὐγενοῦς πολίτου, ὅστις ἀγαπᾷ τὴν Πατρίδα, καὶ ἀγωνίζεται ὡς τυπογράφος εἰς ἄκρον ἔντιμος ὑπὲρ αὐτῆς, χωρὶς νὰ λαμβάνῃ μέρος πώποτε εἰς τὰς ἀγενεῖς κομματικὰς διαφορὰς καὶ ραδιουργίας.

Ἡ διεύθυνσις ὅθεν τοῦ συγγράμματος ἐν Ἀθήναις ἀνατίθεται εἰς τὸν Κ. Ἀντωνιάδην καὶ τοῦ λοιποῦ, ὡς πρότερον· οἱ δὲ Κ. συνδρομηταί, ὅσοι δὲν ἐπλήρωσαν διὰ τὸ παρελθόν, παρακαλοῦνται νὰ πληρώσωσιν, εἰς τὸν ἴδιον, καθὼς καὶ διὰ τὸ μέλλον.

Τὸ ἀγροκήπιον.

VI ἐτὰ τὴν μετὰ τοῦ Μαχαιρᾶ συνομιλίαν του, ὁ Ῥοδόλφος ἔμεινε στιγμὰς τινὰς σκεπτικὸς καὶ σύννοος.

— Ἡ Ἄνθος Μαρίας μὴ τολμῶσα νὰ διακόψῃ τὴν σιωπὴν τοῦ συντρόφου τῆς, τὸν ἐθεώρει μὲ κατῆφειαν.

Ἐπὶ τὸν Ῥοδόλφον ἀνάνηφον τὴν κεφαλὴν, καὶ ὑπομειδιῶν τῇ εἶπεν εὐμενῶς.

Τί συλλογεῖσαι τέκνον μου; ἡ συνάντησις τοῦ Μαχαιρᾶ σὲ ἐπροξένησε δυσαρτέθειαν βέβαια. ἐνθ' ἡμεθα τόσον εὐθυμοί! . . .

— Ἐξ ἐναντίας ὑπῆρξεν εὐχταία δι' ἡμᾶς, Κύριε Ῥοδόλφε, καθότι ὁ Μαχαιρᾶς δύναται νὰ σᾶς γίνῃ ὠφέλιμος.

— Ὁ ἄνθρωπος οὗτος δὲν ἐνομιζέτο μετὰ τῶν φοιτητῶν τοῦ ἐλευθεροῦ καταγωγίου, ὡς κάτοχος εὐτυχῶν αἰσθημάτων.

— Ἄγνοῦ Κύριε Ῥοδόλφε . . . πρὸ τῆς χθεσινῆς σκηπῆς τὸν εἶδα πολλάκις, πλὴν μόλις ὠμίλησα μαζὶ του, καὶ τὸν ἐνόμιζα ὅμοιον μὲ τοὺς ἄλλους κακούργους.

— Ἄς λησμονήσωμεν ὅλα ταῦτα τρυφερόν μου Ἄνθος Μαρίας. Ἦθέλεν εἶσθαι δυστύχημά μου τὸ νὰ σὲ μελαγχολήσω ἔγω. ὅστις ἤθελα νὰ σὲ κάμω νὰ διέλθῃς εὐτυχῆ τὴν ἡμέραν.

— Ὡ! εἶμαι εὐτυχεστάτη! πρὸ τόσο καιροῦ δὲν ἐξήλλα τῶν Παρισίων!

— Μετὰ τὰς δι' ἡμᾶς διασκεδάσεις σὰς μετὰ τῆς Ῥιγολέττας.

— Ναι μὰ τὴν ἀλήθειαν Κ. Ῥοδόλφε . . . τοῦτο ἐγένετο κατὰ τὸ ἔαρ . . . ! ἀλλὰ καὶ μολονότι εἶμεθα ἤδη σχεδὸν εἰς τὸν χειμῶνα, ἡ περιδιάβασις μὲ προξενεῖ τὴν αὐτὴν εὐχαρίστησιν. Τί ὠρατος ἥλιος! . . . ἰδέτε τὰ μικρὰ ἐκεῖνα ἐρυθρὰ σύννεφα ἐκεῖ κάτω . . . κάτω ἐκεῖ . . . καὶ τὸν γήλοφον τοῦτον! . . . μὲ τὰς ὠραίας ταύτας λευκὰς ἀγροσυκίας τὰς ἀναμέσον τῶν δενδρόνων . . . πῶς ἔχουν ἀκόμη φύλλα! εἶναι περίεργον κατὰ τὸν Νοέμβριον μῆνα, δὲν εἶναι ἀληθὲς Κύριε Ῥοδόλφε; Εἰς τοὺς Παρισίους τὰ φύλλα πίπτουν τόσον ὀργήγορα! Καὶ ἐκεῖ κάτω . . . τὸ στίφος ἐκεῖνον τῶν περιστερῶν . . . Ὡ ἰδοὺ χαμηλώνουν ἐπὶ τοῦ δώματος ἐνὸς μήλου . . . Εἰς τὴν ἐξοχὴν δὲν βαρύνεται τις νὰ θεωρῆ, ὅλα εἶναι διατκεδαστικά.

— Χαίρομαι Ἄνθος Μαρίας, νὰ βλέπω πόσον εἶσαι εὐαίσθητος εἰς τὰ μηδαμινὰ ταῦτα τὰ ὅποια ἀποτελοῦν τὴν χαρμῶσυνον θέαν τῆς ἐξοχῆς.

Τῶ ὄντι καθόσον ἡ νέα Κόρη παρετήρει τὴν γαλήνιον καὶ χαρίεσαν θέαν, ἥτις ἐξηπλοῦτο ὀλόγουρά της, ἡ φυσιογνωμία της ἐφαιδρύνετο ἐκ νέου.

—Καὶ ἐκεῖ κάτω, τὸ πῦρ ἐκείνο τοῦ καλαμῶνος εἰς τοὺς καλλιεργημένους ἐκείνους ἀγρούς, ὁ ὠραῖος λευκὸς καπνὸς ὅστις ἀνυψοῦται εἰς τὸν ὀρίζοντα . . . καὶ ἐκείνο τὸ ἄροτρον μὲ τοὺς δύο φαιοὺς καὶ εὐρώστους ἵππους του . . . Ἄ! ἐάν ἦμην ἄνδρας, πόσον ἤθελα ἀγαπᾶ τὴν ἀγροτικὴν ζωὴν! . . . Νὰ ἦναι τις εἰς τὸ μέσον πεδιάδος σιωπηλῆς ἢ ἀκολουθῆ τὸ ἄροτρον του, νὰ βλέπη μακρόθεν τὰ ἐκτεταμένα δάση, εἰς ἡμέρας, ὅποια ἡ σημερινὴ Π. Χ. ὦ τοῦτο προξενεῖ ἔφρσιν τοῦ νὰ ψάλλῃ τις τὰ ὀλίγον θλιβερά ἐκείνα ἄσπρατα τὰ ὅποια βρέχουν τοὺς ὀφθαλμοὺς μὲ δάκρυα . . . καθὼς τὸ Τενεβιέθ τοῦ Βραμάντου. Γνωρίζετε, Κ. Ροδόλφε, τοῦτο τὸ ἄσμα;

— "Ὅχι τέκνον μου, ἀλλ' ἐάν ἦται ὑποχρεωτικὴ θέλεις μὲ τὸ ψάλλειν ὅπταν φθάσωμεν εἰς τὸ ἀγροκῆπιον.

— Τί εὐτυχία! Καὶ λοιπὸν διευθυνόμεθα εἰς ἐν ἀγροκῆπιον;

— Μάλιστα, εἰς ἀγροκῆπιον τὸ ὅποιον κρατεῖ ἡ τροφός μου, γυνὴ καλὴ καὶ ἀξιόλογος, ἥτις μὲ ἀνέθρεψεν.

— Θὰ εὐρωμεν ἄρα γε γάλα ἐκεῖ; ἐκραξεν ἡ Τραγωδίστρια κτυπῶσα τὰς χεῖράς της.

— Ἄπαγε! γάλα; ἀξιόλογον ἀνθόγαλον, ἐάν σὲ ἀρέσκει βούτυρον, τὸ ὅποιον θὰ κάμῃ ἡ ἀγρονόμος ἐμπροσθέν μας, καὶ ὡς τῆς ὥρας.

— Τὰ ὅποια θὰ λάβωμεν ἀπὸ τὴν φωλεὰν ἰδιοχειρῶς!

— Ἀναμφιβόλως.

— Καὶ θὰ υπάγωμεν νὰ ἴδωμεν τὰς δαμάλεις εἰς τὸν σταῦλον;

— Βεβαία.

— Καὶ θὰ υπάγωμεν ἐπίσης καὶ εἰς τὸ Γαλακτοκομεῖον;

— Δὲν μένει ἀμφιβολία.

— Καὶ εἰς τὸν περιστερῶνα;

— Καὶ εἰς τὸν πεστερῶνα ὁμοίως.

— Ἄ! ἀκούσατε, Κ. Ροδόλφε, τοῦτο καταντᾶ ἀπίστευτον. . . πόσον θὰ διασκεδάτω! Τί ὠραία! τί χαρμόσυνος ἡμέρα! ἐκραξεν ἡ νεάνις ὄλως περιχαρῆς. Ἐπειὰ διὰ τινος αἰφνιδίου νοεράς μεταβολῆς, συλλογιζομένη ἡ δυστυχῆς ὅτι μετὰ τὰς ὥρας ταύτας τῆς εἰς τὴν ἐξοχὴν ἐλευθερίας ἐμελεε νὰ εἰσελθῇ εἰς τὸν δυσώδη κοιτωνίσκον της, ἐκάλυψε μὲ τὰς χεῖράς της τὸ πρόσωπόν της, διὰ νὰ κρύψῃ τὰ δάκρυά της.

Ὁ Ροδόλφος ἐκπλαγείς τῆ εἶπεν:

— Τί ἔχεις, Ἄνθος Μαρίας, τί σὲ λυπεῖ;

— Τίποτε . . . τίποτε. Κ. Ροδόλφε! καὶ σπογγίζουσα τὰ δάκρυά της ἐπροσπάθει νὰ μειδιάσῃ. Συγχωρήτατέ με, ἐάν θλίβωμαι. . . μὴ μὲ συνερισθῆτε . . . δὲν ἔχω τίποτε σὰς βεβαίᾳ . . . μία μόνη ἰδέα . . . Ἄ! θέλω εἶσθαι πλέον εὐθymes.

— Πλὴν ἦτο τόσο περιχαρῆς πρὸ μίας στιγμῆς! . . .

— Δι' αὐτὸ τοῦτο . . . ἀπεκοίθη ἀρελῶς τὸ Ἄνθος τῆς Μαρίας ἀτενίζουσα πρὸς τὸν Ροδόλφον τὰ ἀκόμη βρεγμένα ἀπὸ δάκρυα ὄμματα της.

Οἱ λόγοι οὗτοι ἐπληροφόρησαν τὸν Ροδόλφον ἐμάντευσε τὸ πᾶν. Θέλων δὲ νὰ διασκεδάσῃ τὴν κακίαν τῆς νεανίδος διάθεσιν, τῆ εἶπε μειδιῶν.

— Στοιχηματίζω ὅτι συλλογιζοῖσαι τὴν βεβαιότητα σου λυπεῖσαι ἀναμφιβόλως ὅτι δὲν δύναται νὰ συμμεθεῖς ἀπὸ τὴν εἰς τὴν ἐξοχὴν περιδιάστασίν μας . . . Πταχὴ ἐσθωνιά! ἤθελες βεβαίαν τὴν κάμει νὰ φάγῃ καὶ αὐτὴ ὀλίγον ἀρρόγαλα!

Ἡ Τραγωδίστρια ἔλαβεν ὡς αἰτίαν τὸν ἀστεῖσμόν τοῦτον διὰ νὰ γέλασῃ ὀλίγον καὶ ὀλίγον τὸ ελαφρόν τοῦτο τῆς θλίψεως νέρος ἐξηλείφθη ἀπὸ τὸ πνεῦμά της δὲν ἐσυλλογίσθη παρὰ τὸ νὰ γαστῇ τὸ παρόν, καὶ νὰ σκέπτεται τὸ μέλλον.

Τὸ ὄχημα ἐσήμωσεν εἰς τὸν Ἅγιον Διονύσιον, τὸ ὑψηλὸν κωδωνοστάσιον τῆς ἐκκλησίας ἐφάνετο ἤδη μακρόθεν.

— Ὡ! τί ὠραῖον Κωδωνοστάσιον! ἐκραξεν ἡ τραγωδίστρια.

— Εἶναι τὸ Κωδωνοστάσιον τοῦ Ἁγίου Διονυσίου, ἐκκλησίας περιφήμου. . . θέλεις νὰ τὸ ἴδῃς; νὰ σταματήσωμεν τὸ ὄχημα;

Ἡ Τραγωδίστρια ἐχαμίλωσε τοὺς ὀφθαλμούς.

— Ἀπότου κατοικῶ εἰς τῆς Δρακίνης, δὲν εἰσήλθα ὀλοτελῶς εἰς καμίαν ἐκκλησίαν. δὲν ἐτόλμησα καὶ εἰς τὴν φυλακὴν ἐξ ἐναντίας ἡγάπων τόσο νὰ ψάλλω εἰς τὴν λειτουργίαν! καὶ εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ Κυριακοῦ Σώματος ἐκάμναμεν τόσο ὠραίας ἀνοδοέτμας διὰ τὸ θυσιαστήριον!

— Ἄλλ' ὁ Θεὸς εἶναι τόσο ἀγαθὸς, τόσο ἐπιεικὴς! διατί φοβεῖται νὰ τὸν παρακαλέσῃς, καὶ νὰ εἰσελθῇ εἰς τὸν Ναόν σου;

— Ὡ! ὄχι, ὄχι, Κ. Ροδόλφε . . . τοῦτο ἤθελεν εἶσθαι ἀσέβεια . . . Ἀρκεῖ τὸ ν' ἀμαρτάνῃ τις εἰς τὸν ἀμνησίκακον Θεὸν ἀλλοιοτρόπως.

Μετὰ μίαν στιγμὴν σιωπῆς ὁ Ροδόλφος εἶπεν εἰς τὴν Τραγωδίστριαν.

— Ἔως τώρα, ἡγάπησας κανένα;

— Κανένα, Κ. Ροδόλφε!

- Καί διατί τοῦτο;
- Ἴδατε ὅποιο ἄνθρωποι συγνάζουσι εἰς τὸ ἐλεύθερον καταγωγίον, . . . ἔπειτα διὰ τὴν ἀγάπην τις πρέπει τὰ ἦναι τίμιος . . .
- Πῶς τοῦτο;
- Νὰ ἦνε ἀνεξάρτητος . . . νὰ δύναται . . . Πλὴν ἀκούσατε Κ. Ῥοδόλφε. ἄς διακοπῇ, παρακαλῶ, αὐτὴ τὴν ὀμιλίαν . . .
- Ἔστω Ἄνθος Μαρίας, ἃς ἐμιλήσωμεν εἰς ἄλλα πράγματα. πλὴν διατί με θεωρεῖς οὕτω; ἰδοὺ οἱ ἠραῖοί σου ὀφθαλμοὶ βρεγμένοι ἐκ νέου με δάκρυα. . . Μήπως σ' ἐλύπησας;
- Ὡ δὸν τὸ ἐναντίον· σεῖς εἰσθαί τόνον καλῶς δι' ἐμὲ ὥστε τοῦτο με ἐμποδίζει τὰ δάκρυα. . . ἐπεμείνωσ σεις δὲν με (ἐγγίξεται . . . καί τέλος πάντων, ἤθελεν εἶπει τις ὅτι δὲν με ὀδηγήσατε πάρεξ εἰς ἰδίαν μου εὐχαιστησίαν, τόνον φαίνεσθε εὐχαιστημένους ὅποταν με βλέπετε εὐτυχή! Μη εὐχαιστηθεῖς διὰ τὸ νὰ με ὑπερασπίσθητε χθές . . . με κάμνετε νὰ διελευθωμαζώ σας σήμερον τοιαύτην ἡμέραν.
- Τῷ ὄντι εἶσαι εὐτυχής;
- Διὰ πολὺν καιρὸν δὲν θέλω λητμονήσαι τὴν εὐτυχιάν ταύτην.
- Καί ἡ εὐτυχία εἶναι τόσον σπανία! . . .
- Τῇ ἀληθείᾳ πολὺ σπανία . . .
- Ἐπ' ἀληθείας ἐγὼ, ἐν ἐλλείψει τοῦ ὅτι δὲν ἔχω, διασκεδάζω κάποτε ὀνειρευόμενος ὅτι ἤθελα νὰ ἔχω, καί νὰ λέγω εἰς τὸν ἑαυτὸν μου, ἰδοὺ τί ἐπεθύμουσι νὰ ἔμακ. . . ἰδοὺ ὅποιαν τύχην ἤθελα θηρεύσει . . . καί σύ, Ἄνθος Μαρίας, δὲν κάμνετε ἐπίσης τοιαύτας ὀνειροπωλήσεις; καμμία φοράν δὲν σχεδιάζεις φρούρια εἰς τὸν ἄερα;
- Ἄλλοτε ναί, εἰς τὴν φυλακὴν πρὶν εἰσελθῶ εἰς τῆς Δρακαίνης διήγον ὀνειροπωλοῦσα καὶ ψάλλουσα πλὴν ἔκτοτε τοῦτο συμβαίνει σπανιωτερον. . . Σεις δὲ Κ. Ῥοδόλφε τί ἤθελατε ἐπιθυμήσειν.
- Ἐγὼ ἐπεθύμουσι νὰ ἔμαι πλούσιος, πολὺ πλούσιος . . . νὰ ἔχω ὑπηρέτας, ἀμάξας, μίαν ὠραίαν οἰκίαν, νὰ συγνάζω εἰς τὰς ἐλλειπτάς συναναστροφάς, καθεκάστην εἰς τὸ θέατρον . . . Σὺ δὲ Ἄνθος Μαρίας
- Τὸ κατ' ἐμὲ δὲν ἤθελα εἰσθαί τόνον δύσκολον: ἐπεθύμουσι νὰ ἔχω με τί νὰ πληρώσω τὴν Δρακαίναν, ὀλίγα χρήματα περὶ πλέον πρὸς ἐξοικονομήσιν μου ἕως ὅτου νὰ εὐρῶ ἐργόχειρον, ἕνα εὐμορφον καὶ καθαριώτατον θάλαμον ὅθεν νὰ βλέπω δένδρα, ἐργαζομένη . . .
- Πολλὰ ἀνθ' ἐπὶ τῶν παραθύρων σας . . .

- Τοῦτο δὲν θέλει οὐδ' ἐρώτημα . . . Νὰ κατοικῶ εἰς τὴν ἐξοχὴν, εἰ δυνατόν καὶ τίποτε ἄλλο.
- Ἦνας μικρὸς θάλαμος δι' ἐργόχειρον, εἶναι τὸ ἀναγκαῖον, πλὴν ὅποταν ἐπιθυμῇ μόνον τις τῷ συγχωρεῖται νὰ ἐλπίσῃ καὶ περιττά . . . Μήπως δὲν ἤθελες νὰ ἔχης ὀχήματα, ἀδάμαντας, ὠραία κοσμήματα;
- Ὅχι τόσα . . . ἤθελα τὴν ἐλευθερίαν μου, νὰ ζῶ εἰς τὴν ἐξοχὴν, καὶ νὰ ἦμαι βεβαία ὅτι δὲν θέλω ἀποθάνει εἰς τὸ Νοσοκομεῖον. . . ὦ τοῦτο. . . πρὸ πάντων τοῦτο, τὸ νὰ μὴν ἀποθάνω ἐκεῖ . . . ἀκούσατε Κ. Ῥοδόλφε, ἡ ἰδέα αὕτη με ἐρχετο συγνάξας . . . εἶναι φρικώδης!
- Ἀλλοίμονον! δι' ἡμᾶς τοὺς πτωχοὺς ἀνθρώπους . . .
- Δὲν λέγω τοῦτο διὰ τὴν δυστυχιάν, . . . ἀλλὰ διὰ τὰ μετὰ ταῦτα ἀφοῦ ἀποθάνη τις . . .
- Καί λοιπὸν!
- Δὲν ἤξευρετε λοιπὸν τί μᾶς κάμνουν ἀφοῦ ἀποθάνωμεν;
- Ὅτι . . .
- Μία νέα κέρη τὴν ὅποιαν ἐγνώρισα εἰς τὴν φυλακὴν . . . ἀπέθανεν εἰς τὸ νοσοκομεῖον. . . ἐγκατέλειπον τὸ σῶμά της εἰς τοὺς χειρουργοὺς . . . καὶ ἡ δυστυχὴς ἐγόγγυσεν, ἐρρήγησεν.
- Ἰοῦτο τὰς ἐκπλήττει Κ. Ῥοδόλφε, τὸ ὅτι θὰ ἐντρέπωμαι ἀν' οὐδ' ἀποθάνω. . . Ἀλλοίμονον! Θεέ μου! μόνη ἡ αἰδῶς μ' ἔκρινε.
- Αἱ θλιβεραὶ καὶ πικραὶ αὗται λέξεις προσέβαλλον τὸν Ῥοδόλφ. Ἐκρῖνε τὴν κεφαλὴν εἰς τὰς χεῖράς του συγκινημένας ἐσκέπτετο τὴν ἀτυχεῖαν ἥτις κατεδυνάστευσεν τὴν Ἄνθος Μαρίας, ἐσκέπτετο τὴν μητέρα τοῦ δυστυχοῦς τοῦτου πλάτματος . . . ἡ μητέρα της . . . ὑπῆρξεν ἕως εὐδαίμων, πλουσία, τιμία . . .
- Τιμία . . . πλουσία . . . εὐδαίμων . . . καὶ ἡ θυγάτηρ της τὴν ὅποιαν ἤθελεν ἀναμφιβόλως θυσιάσειν ἐκείνη με σκληρότητα διὰ τὴν ἀδῶν, ἀσῆκε τὸ ἀνώγειον τῆς Αἰγωλιῦ διὰ τὴν φυλακὴν, τὴν φυλακὴν διὰ τὸ σπῆλαιον τῆς Δρακαίνης· καὶ ἀπὸ τοῦτο τὸ σπῆλαιον αὕτη ἠδύνατο νὰ ὑπάγῃ νὰ τελευτήσῃ εἰς τὸν πενιχρὸν κραβεῖτον νοσοκομείου τινος . . . πλὴν μετὰ τὸν θάνατόν της . . .
- Τοῦτο ἦτο φρικαλεῖον!
- Ἡ πτωχὴ Τραγωδίστρια, βλέπουσα τὴν σοβαρότητα τοῦ συντρόφου της τῷ εἶπε θλιβερά:
- Συγγνώμη κατ' ἐμὲ Κ. Ῥοδόλφε δὲν ἔπρεπε νὰ συλλαμβάνω τοιαύτας ἰδέας, με φέρετε μαζύ σας διὰ νὰ εὐθυμῆσω, κ' ἐγὼ σας λέγω πάλιν πράγματα τόνον θλιβερά. . . τόνον θλιβερά τῷ ἄντι-

Θεέ μου, και τοῦτο χωρὶς νὰ θέλω . . . Ποτέ δὲν ὑπῆρξα το-
σοῦτον εὐτυχῆς ὅσον σήμερον, και μολταυτα τὰ δάκρυα ἔρχον-
ται εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου . . . Σεῖς δὲν τὰ θέλετε, Κ. 'Ροδόλφε,
ὡς λέγετε! ἐπομένως . . . βλέπετε . . . ἡ θλίψις αὐτὴ ἐξαλείφει-
ται . . . ὡς ἦλθε . . . παλλὰ ἐγγήγορα . . . δὲν συλλογίζομαι
πλέον τὰς θλίψεις μου . . . θέλω εἶσθαι ὑπομονητικὴ . . . Ἀκού-
σατε, Κ. 'Ροδόλφε, παρατηρήσατε τοὺς ὀφθαλμούς μου .

Και ἡ Ἄνθος Μαρίας ἀφοῦ δις και τρις ἔκλειπε τοὺς ὀφθαλ-
μούς της διὰ νὰ διώξῃ ἐν περιπλανώμενον δάκρυον τοὺς ἥνοιξεν
ἀρκετὰ μεγάλους, και ἐθεώρησε τὸν 'Ροδόλφον μὲ γοητευτικὴν
ἀφέλειαν .

— Σὲ παρακαλῶ, Ἄνθος Μαρίας, νὰ μὴ στενοχωρηῆσαι . . . ἔσο
εὐθυμὸς ἐὰν θέλῃς, ἢ σκυθρωπὴ ἐὰν ἡ καρδια σου σὲ βιάζῃ . . .
και ἐγὼ αὐτὸς ὅστις σὲ διμιλῶ ἐγκαταλείπομαι κἄποτε φεῦ! εἰς
ιδέας πολλὰ μελαγχολικὰς, και ἤθελα εἶσθαι δυστυχέστατος ὑ-
ποκρινόμενος χαρὰν τὴν ὅποιαν δὲν αἰσθάνομαι . .

— Εἶναι ἀληθές, Κ. 'Ροδόλφε, εἶσθε μελαγχολικὸς; κἄποτε;

— Ἀναμφιβόλως. τὸ μέλλον μου δὲν εἶν' ὀλοτελῶς αἰσιώ-
τερον τοῦ ἰδικοῦ σου, εἶμαι ἀπάτωρ, ἀμήτωρ . . . ἐὰν τυχὸν
ἀσθενήσω πῶς θέλω ζῆσαι; τὸ καθημερινὸν κέρδος μου τὸ ἐξο-
δεῖω ἐλόκληρον . . .

— Τοῦτο εἶναι ἄδικον, μέγα ἄδικον, Κύριε 'Ροδόλφε, εἶπεν
ἡ Τραγωδίστρια μὲ παραινετικὸν ὕφος, τὸ ὅποιον ἔχαμε τὸν
'Ροδόλφον νὰ μειδιάσῃ ἔπρεπε νὰ βάλετε μέρος εἰς τὸ ταμεῖον
τῆς οἰκονομίας . . . Εἰς ἐμὲ αἴτιον τῆς κακῆς τύχης μου εἶναι
ἡ μὴ ἐξοικονομησις τῶν χρημάτων μου . . . μὲ διακόσια φράγ-
κα ἕνας ἐργάτης δὲν ὑπόκειται ποτέ εἰς κανένα, δὲν εἶναι ποτέ
τεθορυβημένος, και πολλάκις δ' ἄθρομβος δίδει κακὰς συμβουλάς .

— Τοῦτο εἶναι σοφώτατον και νουνεχέστατον, καλὴ μου οἰκο-
νομητρια. Πλὴν διακόσια φράγκα! . . . Πῶς νὰ συναθροίσῃ τις
τὴν ποιότητα ταύτην;

— Πλὴν, Κ. 'Ροδόλφε, τοῦτο εἶναι ἀπλούστατον, θέλετε τὸ
ιδεῖν ἂς κάμωμεν τὸν λογαριασμὸν σας; Κερδίζετε ἕως πέντε
φράγκα τὴν ἡμέραν;

— Μάλιστα, ὅταν ἐργάζομαι .

— Πρέπει νὰ ἐργάζεσθε καθ' ἡμέραν; εἶσθε λοιπὸν ἀξιολύπη-
τος . . . εἰς τοιαύτην εὐρισκόμενος κατάστασιν . . . ζωγράφος βί-
πιδίων . . . πλὴν τοῦτο ἔπρεπε νὰ σᾶς προξενῇ εὐχαρίστησιν . . .
'Ακούσατε, Κ. 'Ροδόλφε, δὲν εἶσθε τόσο φρονιμος! ἐπρόσθεσεν
ἡ τραγωδίστρια μὲ σοβαρότητα . Ἐνας ἐργάτης δύναται

τὰ ζῆση πολλά καλὰ, μὲ τρεῖς μόνον φράγκα! σᾶς μένουν λοι-
πὸν τεσσαράκοντα σολδία, εἰς ἕνα μῆνα ἐξήκοντα φράγκων οἰκο-
νομία . . . ἐξήκοντα φράγκα! κατὰ μῆνα! . . . δὲν εἶναι μικρὰ
ποσότης!

— Μάλιστα, ἀλλ' εἶναι τόσο καλὸν τὸ νὰ περιφέρεται τις,
νὰ μὴ κάμνη τίποτε!

— Σᾶς ἐπαναλέγω, Κ. 'Ροδόλφε, διὲν εἶσθε φρονιμώτερος
ἐνὸς παιδίου . . .

— Ἔστω θέλω εἶσθαι φρονιμώτερος, μικρὰ μου μαλώτρια!
μὲ δίδεις καλὰς ιδέας . . . ποτέ δὲν τὰς εἶχα συλλάβειν .

— Ἐπ' ἀληθείας; εἶπεν ἡ νεάνις κτυπῶσα τὰς χεῖράς της
μὲ χαρὰν ἐὰν ἤξεύρατε πόσον μ' εὐχαριστεῖτε! . . . θέλετε λοι-
πὸν ἐξοικονομεῖ τεσσαράκοντα σολδία τὴν ἡμέραν; ἔ!

— Ἔστω . . . θέλω ἐξοικονομεῖ τεσσαράκοντα σολδία τὴν ἡ-
μέραν, εἶπεν ὁ 'Ροδόλφος μειδιῶν χωρὶς νὰ θέλῃ .

— Δὲν μ' ἀπατάτε;

— Σοὶ τὸ ὑπόσχομαι .

— Θέλετε ἰδεῖ πόσον θὰ εἶσθε ὑπερήφανος διὰ τὰς πρώτας
σας οἰκονομίας . . . ἐπομένως δὲν ἀρκεῖ τοῦτο . . . ἐὰν μὲ ὑπό-
σχεσθε ὅτι δὲν θέλετε δυσαρετηθῆ . . .

— Καὶ ἔχω τόσο κακὴν φυσιογνωμίαν;

— Ὅχι Κύριε, πλὴν δὲν ἤξεύρω ἐὰν πρέπῃ . . .

— Πρέπει νὰ μὲ εἰπῆς βλα, ἄνθος Μαρίας . . .

— Ἐ! λοιπὸν σεῖς ὅστις κατέχετε θέσιν διάσημον . . . πῶς
συννάζεται εἰς τὰ χαμερπῆ κατηλέια ὡς ἐκεῖνο τῆς Δρακαίνης;
Ἐὰν δὲν ἤρχομην εἰς ἐκεῖνο τὸ ἐλεύθερον καταγώγιον δὲν
ἤθελα ἔχει τὴν εὐχαισίστησιν τοῦ νὰ ὑπάγω σήμερον εἰς τὴν ἐ-
ξοχὴν μαζί σου, ἄνθος Μαρίας .

— Εἶναι ἀληθές, ἀλλὰ και ἀδιάφορον ἐπίσης; ἀκούσατε, Κ.
'Ροδόλφε, εἶμαι ὅσον εἶναι δυνατόν εὐχαριστημένη διὰ τὴν ἡμέ-
ραν ταύτην, και ὁμοῦς ἤθελα ἀποποιηθῆ τοιαύτην διασκέδασιν
ἐὰν ἤδύνατο νὰ σᾶς βλάψῃ .

— Τὸ ἐναντίον καθότι μὲ δίδετε ἀξιολόγους συμβουλάς περὶ
οἰκονομίας .

— Και θέλετε τὰς ἀκολουθήσει;

— Σᾶς ἔδωκα τὴν ὑπόσχεσίν μου, και λόγον τιμῆς ὅτι θὰ
ἐξοικονομῶ τεσσαράκοντα σολδία τὴν ἡμέραν .

ΚΦ. ΙΑ'.

Αί επιθυμίας.

Ἄμα παρῆλθον τὸ χωρίον Σαρκελλαι ὁ Ῥοδόλφος εἶπεν εἰς τὸν ἠνίοχον: λάβε τὸν πρῶτον πρὸς τὰ δεξιὰ δρόμον, ἀφοῦ διαβῆς τὸ ὠραῖον Βελιέρς, προχωρεῖς πάντοτε πρὸς τ' ἀριστερά. Ἐπειτα στραφεῖς πρὸς τὴν Τραγωδίτσιαν:

— Ἦδη εἶται εὐχαριστημένη ἀπ' ἐμὲ ἄνθος Μαρίας, δυνάμεθα νὰ διασκεδάσωμεν κτίζοντες, ὡς πρὸ ολίγου ἐλέγαμεν, φρούρια εἰς τὸν ἀέρα· πράγμα εὐθύνον, καὶ διὰ τοῦ ὁποίου τὴν δαπάνην δὲν θέλεις μ' ἐπιπλῆξειν.

— Ὅχι . . ἄς κτίσωμεν λοιπὸν τὸ φρούριόν σας.

— Τὸ ἰδικόν σου ὅμως πρότερον, ἄνθος Μαρίας.

— Ἄς ἰδῶμεν ἐὰν θὰ μαντεύσῃτε τὴν γνώμην μου Κ. Ῥοδόλφ.

— Ἄς δοκιμάσωμεν . . ὑποθέτω ὅτι ἡ ὁδὸς αὕτη . . λέγω αὕτη, διότι εἰς αὐτὴν εὐρισκόμεθα . . .

— Σωστότατον, δὲν πρέπει νὰ ὑπάγῃ τις νὰ ζητῇ μακράν.

— Ὑποθέτω λοιπὸν, ὅτι ἡ ὁδὸς αὕτη μᾶς φέρει εἰς ἓνα χωρίον ὠραῖον ἀρκετὰ μεμακρυσμένον τῆς μεγάλης ὁδοῦ.

— Μάλιστα ἐκεῖ εἶναι τις πλέον ἤσυχος.

— Εἶναι κτισμένον ἐν τῇ μέσῳ τῆς ἀνάδου, καὶ ἐστολισμένον μὲ πολλὰ δένδρα.

— Ἐχει ἐκεῖ σιμὰ ἓνα μικρὸν ποταμόν.

— Ἀκριβῶς . . ἓνα μικρὸν ποταμόν. — Εἰς τὸ τέρμα τοῦ χωρίου φαίνεται ἐν ὠραῖον ἀγροκήπιον. ἐξ ἑνὸς μέρους τῆς οἰκίας ὑπάρχει κῆπος δενδρόφυτος, καὶ ἐκ τοῦ ἄλλου ἄλλος ἀνόφυτος κῆπος.

— Τὸ βλέπω ἐδόθεν Κ. Ῥοδόλφε!

Εἰς τὸ ἰσόπεδον οἰκίημα εὐρύχωρον μαγειρεῖον διὰ τοὺς δουλευτάς τῆς ἐπαύλιδος καὶ ἐστιατήριον διὰ τὴν ἀγρονομίαν.

— Ἡ οἰκία ἔχει πρασίους κιγκλιδοθυρίδας . . εἶναι τὸσον ἀνοικτόκαρδοι δὲν εἶναι ἀληθῆς Κ. Ῥοδόλφε;

— Αἱ πράσιναι κιγκλιδοθυρίδες; . . εἶμαι τῆς γνώμης σου . . δὲν ὑπάρχει τίποτε πλέον εὐχάριστον ἀπὸ τὰς πρασίους κιγκλιδοθυρίδας . . Φυσικά, ἡ ἀγρονομία ἤθελεν εἶσθαι θεία σου.

— Φυσικά . . καὶ θὰ εἶναι αὕτη κάλλιστη γυνή.

— Ἀξιόλογος, θέλει σ' ἀγαπᾶ ὡς θυγατέρα τῆς.

— Καλὴ θεία! . . πρέπει νὰ ᾖναι πολλὰ καλὴ διὰ νὰ ἀγαπάται ἀπὸ τινά!

— Καὶ σὺ θέλεις τὴν ἀνταγαπᾶν ἐπίσης;

— Ὁ ἀνέκραξεν ἡ ἄνθος Μαρίας, συνδέουσα τὰς χεῖράς τῆς καὶ ἀνυψοῦσα τὰ ὄμματα τῆς πρὸς τὸν οὐρανὸν μὲ ἔκστασιν εὐχαριστήσεως, τὴν ὁποίαν δὲν ἤδύνατο νὰ ἀνταμείψῃ. Ὁ! ναι, θέλω τὴν ἀγαπᾶ, καὶ θέλω τὴν βοηθεῖν εἰς τὸ ἔργον, εἰς τὸ ῥάψμον, εἰς τὸ νὰ διευθετῇ τοὺς θαλάμους, εἰς τὸ πλούσιμον, εἰς τὸ νὰ διαφυλάττῃ τὰς ὀπώρας διὰ τὸν γειμῶνα, τέλος εἰς ὅλην τὴν οἰκουρίαν . . σὰς ὑπόσχουμαι ὅτι δὲν θέλει παραπονεῖσθαι ἕνεκα τῆς ὀκνηρίας μου! . . τὸ πρῶτ . .

— Περιμένε λοιπὸν, ἄνθος Μαρίας . . ὦ! πόσον εἶσαι ἀνυπόμονος! ἄς τελειώσω τὴν περιγραφήν τῆς οἰκίας . .

— Ἐξακολουθεῖτε, εξακολουθεῖτε Κ. Ζωγράφε. βλέπω καλῶς ὅτι ἔχετε τὴν συνήθειαν τοῦ νὰ ζωγραφίζετε ὠραίας τοπογραφίας ἐπὶ τῶν ἀνεμιστηρίων σας, εἶπεν ἡ Τραγωδίστρια γελῶσα.

— Μικρὴ μου πολύλογος . . ἄφες με νὰ τελειώσω τὴν οἰκίαν μου . .

— Εἶναι ἀληθῆς ὅτι φλυαρῶ, Κ. Ῥοδόλφε, πλὴν εἶναι τὸσον ἡδονικόν τοῦτο! . . σὰς ἀκούω ἤδη, τελειώσατε τὴν οἰκίαν τῆς ἀγρονομου.

— Ὁ κοιτῶν σου εἶναι εἰς τὸ πρῶτον πάτωμα.

— Ὁ κοιτῶν μου! τί εὐτυχία! ἄς ἰδῶμεν τὸν κοιτῶνα μου, ἄς ζῶμεν . .

Καὶ ἡ νεάνις ἐστρεψε πρὸς τὸν Κ. Ῥοδόλφον τοὺς μεγάλους ὀφθαλμούς τῆς, πολλὰ ἀνοικτούς, πολλὰ περιέργους.

— Ὁ κοιτῶν σου ἔχει δύο παραθυρα τὰ ὁποία βλέπουν τὸν κῆπον τῶν ἀνθῶν, καὶ τὸ λειβάδιον, εἰς τὸ βάθος τοῦ ὁποίου τρέχει τὸ ποτάμιον· εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην τοῦ μικροῦ ποταμοῦ ἀνυψοῦται εἰς ὑψηλὸν κατὰφυτος ἀπὸ γράϊας καστανίας, εἰς τὸ μέσον τῶν ὁποίων ὑψοῦται τὸ κωδωνοστάσιον, τῆς Ἐκκλησίας.

— Ὁ πόσον εἶναι ὠραῖον! . πόσον εἶναι εὐάρεστον! . . Κ. Ῥοδόλφε . . μὲ προξενεῖ πόθον νὰ ᾖναι τις ἐκεῖ!

— Τρεῖς ἢ τέσσαρες ὠραῖαι ἀγελάδες νέμονται εἰς τὸ λειβάδιον, τὸ ὁποῖον χωρίζεται ἀπὸ τὸν κῆπον δι' ἑνὸς φράκτου ἐκ λευκοακανθῶν . .

— Αἱ ἀγελάδες φαίνονται ἀπὸ τὸ παράθυρόν μου;

— Ἐντελῶς .

— Εἶναι μία ἐξ αὐτῶν ἡ ὁποία θέλει εἶσθαι προσφιλεστάτη εἰς ἐμὲ. θέλω τῇ χάμει ἓνα κλοιδόν (περιλαίμιον) μὲ ἓνα κωδωνίσκον, καὶ θέλω τὴν συνεσίγη νὰ ἔρχεται νὰ τρώγῃ εἰς τὴν χεῖρά μου .

—Θέλεις τὸ ἐπιτύχειν, εἶναι κατάλευκος καὶ νεωτάτη καὶ
 ὀνομάζεται Μουζέτα.

—Ὡ! τί ὄραϊον ὄνομα! ὦ πόσον ἀγαπῶ τὴν πτωχὴν μου
 Μουζέταν!

—Ἄς τελειώσωμεν τὸν κοιτῶνά σου, ἄνθος Μαρίας· εἶναι
 ἐστρωμένος ἀπὸ ὄραϊον περσικὸν βρασμα, μὲ παραπέτασμα
 ὁμοίον. Μεγάλῃ ῥόδονι καὶ ἐν ἀπειρομέγεθος ἀγιοκλήμα
 καλύπτουν τὰ τεῖχη τοῦ ἀγροκηπίου πρὸς τοῦτο τὸ μέρος, καὶ
 περικυκλοῦσι τὰ παράθυρά σου, εἰς τρόπον ὥστε καθ' ἑκάστην
 δὲν ἔχεις παρὰ τὴν ἀπλώσης τὴν χεῖρά σου διὰ τὴν δρέψης μίαν
 δέσμη ῥόδων καὶ ἀνιοκλήματος.

—Ἄ! πόσον εἶθε καλὸς ζωγράφος, Κ. Ροδόλφε!

—Ἰδοὺ ἤδη πῶς θέλεις διέρχεσθαι τὴν ἡμέραν σου.

—Ἄς ἴδωμεν τὴν ἡμέραν μου.

—Κατ' ἀρχὰς ἡ καλὴ σου θεία θέλει σὲ ἐξυπνᾶ μὲ ἐν του-
 φερὸν φίλημα εἰς τὸ μέτωπον, θέλει σὲ φέρει ἐν ποτήριον θερ-
 μοστάτου γάλακτος, διότι τὸ στήθος σου εἶναι ἀσθενές, πτωχὸν
 τέκνον! θέλεις ἐγείρεσθαι, θέλεις κάμειν ἕνα περίπατον εἰς τὸν
 κήπον, θέλεις βλέπει τὴν Μουζέταν, τὰς ὄρνιθας, τὰς ἀγαπη-
 μένας σου περιστερὰς, τὰ ἄνθη τοῦ κήπου. τὴν ἐναντίην ὥραν,
 θέλει σὲ ἔρχεσθαι ὁ διδάσκαλος τῆς γραφῆς.

—Ὁ διδάσκαλός μου;

—Γνωρίζεις καλῶς ὅτι πρέπει νὰ μάθης τὴν ἀνάγνωσιν, τὴν
 γραφὴν, καὶ τὴν ἀριθμητικὴν, διὰ τὴν δύνασαι νὰ βοηθῆς τὴν θείαν
 σου εἰς τὸ νὰ κρατῆ τὰ βιβλία τῶν ὑποστατικῶν.

—Εἶναι ἀληθές, Κ. Ροδόλφε, δὲν τὸ ἐσυλλογίσθην ποσῶς. .
 Πρέπει νὰ μάθω νὰ γράφω νὰ βοηθῶ τὴν θείαν μου, εἶπεν σο-
 βαρῶς ἡ πτωχὴ νέα, ὅπως γεγοητευμένη ἀπὸ τὴν εὐχάριστον
 ζωγραφίαν τῆς εἰρηκτικῆς ταύτης ζωῆς, τὴν ὁποίαν ἐνόμιζε
 πραγματικὴν.

—Μετὰ τὸ μάθημά σου θέλεις ἐργάζεσθαι εἰς τὰ πανικὰ
 τῆς οἰκίας, καὶ κενθήσειν ἕνα εὐμορφον πῖλον διὰ τὴν χωρικὴν.
 ἕως εἰς τὰς δύο ὥρας θέλεις καταγίνεσθαι εἰς τὴν γραφὴν,
 μετὰ ταῦτα θέλεις κάμειν ἕνα καλὸν περίπατον μὲ τὴν θείαν σου,
 βλέπουσα τοὺς θεριστάς κατὰ τὸ θέρος, τοὺς ζευγηλάτας κατὰ
 τὸ φθινόπωρον· ἐπιστρέφουσα κατακουρασμένη, θέλεις φέρει με-
 ρικὰ χορτάρια τοῦ ἀγροῦ διαλεγμένα μὲ τὰς χεῖράς σου, διὰ
 τὴν ἀκρῆ μου Μουζέταν.

—Ὅτ' ἐπιστρέφωμεν ἀπὸ τὸ λειβάδιον, δὲν ἔχει οὕτως, Κ.
 Ροδόλφε;

—Ἄναμφιδέλως· ὑπάρχει ξυλίγη γέφυρά ἐπὶ τοῦ ποταμίου,
 εἰς τὴν ἐπιστροφὴν θελ' εἶσθαι βέβαια ἢ ἕκτη ἢ ἑβδομῃ ὥρα,
 καὶ τότε μία ὥρα φωτῖα ἀρκετὰ ζωηρὰ θέλει λάμπειν εἰς τὸ
 μαγειρεῖον τοῦ ὑποστατικοῦ· θέλεις θερμαίνεσθαι ἐκεῖ καὶ ὀμιλεῖ
 μὲ τοὺς καλοὺς ἐργάτας ὅτινες δειπνοῦν μὲ τὴν θείαν σου. Καμ-
 μίαν ὥραν θὰ συντρώγετε μὲ τὸν ἐφημέριον, ἢ κανένα παλαιὸν
 φίλον τῆς οἰκίας· καὶ σὺ θὰ ἐργάζεσαι ἢ γράφης ἐνῶ ἡ θεία σου
 παίξει τὰ χαρτῖα. Εἰς τὰς δεκά ὥρας σὲ φιλεῖ εἰς τὸ μέτωπον,
 ἀναθαίνει εἰς τὸν κοιτῶνά σου, καὶ τῇ ἐπαύριον ἐπαναρχίζεις.

—Ζῆ ἑκατὸν χρόνους τις τοιουτοτρόπως, Κ. Ροδόλφε, χω-
 ρὴς ν' ἀηδιάσῃ μίαν στιγμὴν.

—Πλὴν τοῦτο δὲν εἶναι τίποτε. Ἄμμη τὰς Κυριακάς, ἀμμή
 τὰς ἑορτάς!

—Ἐ, λοιπὸν τι Κ. Ροδόλφε.

—Θέλεις γίνεσθαι ὄραϊοτέρα φέρουσα ἐν ὄραϊον χωρικὸν
 ἔνδυμα, καὶ ὄραϊους κυκλοειδεῖς πῖλους ὅτινες σὲ πηγαίνουν
 θαυμάσια· καὶ ἀναθαίνουσα εἰς τὸ δῆλον χάρον (ἄμαζαν) μὲ τὴν
 θείαν σου καὶ τὸν Ἰάκωβον, τὸν πρῶτον ἐργάτην τῆς ἐπαυλίδος,
 θέλεις ὑπάγειν μὲ τὴν θείαν σου εἰς τὴν μεγάλην λειτουργίαν τοῦ
 χωρίου, καὶ κατὰ τὸ καλοκαίριον δὲν θέλετε λείπει μετὰ τῆς
 θείας σου ἀπὸ καμμίαν πανήγυριν τῶν πλησίον ἐνοριῶν, εἶσαι
 τόσον χαριεσσα, τόσον γλυκεῖα, τόσον καλὴ οἰκονόμος, τόσον
 σὲ ἀγαπᾷ ἡ θεία σου, τόσα καλὰ λέγει διὰ σὲ ὁ ἐφημέριος,
 ὥστε ὄλαι αἱ νεῖα χωριατοποῦλαι τῶν περὶξ θέλουν νὰ σὲ βάλ-
 λουν νὰ χορεύσης, διότι οὕτως ἀρχίζουν πάντοτε οἱ γάμοι. .
 οὕτως ὀλίγον κατ' ὀλίγον θέλεις διακρίνειν ἕνα. . καὶ. . ὁ
 Ροδόλφος ἐκπεληγμένος διὰ τὴν σιωπὴν τῆς Τραγωδίστριας,
 τὴν ἐθεώρησεν.

—Ἡ δυστυχὴς κόρη ἔπνιγε μὲ μέγαν ἀγῶνα τοὺς λιγμούς της.

—Μίαν στιγμὴν ἐξαπατηθεῖσα ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ Ροδόλφου,
 εἶχε λησμονήσει τὸ παρὸν καὶ ἡ διαφορὰ τῆς παρούσης τύχης
 της, μὲ τὴν ὄνειροπώλην γλυκεῖας καὶ εὐδαίμονος ὑπάρξεως,
 τῇ ἐνθυμίζον τὴν φρικώδη θέσιν της.

—Τί ἔχεις, ἄνθος Μαρίας;

—Ἄ! Κ. Ροδόλφε, μὲ ἐπροξενήσατε ἄκων μεγάλην θλίψιν. .
 ἐνομίσθην διὰ μίαν στιγμὴν εἰς τοῦτον τὸν Παράδεισον. . .

—Πλὴν, δυστυχὴς τέκνον, ὁ παράδεισος οὗτος ὑπάρχει. . .
 ἰδοὺ, παρατήρησαι. . . ἦνιχε, στήθι!

—Τὸ ὄχημα ἐσταμάτησε.

—Ἡ Τραγωδίστρια ἀνήγειρε μηχανικῶς τὴν κεφαλὴν. . .

αύρεθη εἰς τὴν κορυφὴν ἑνὸς λοφιδίου. . .

‘Οποία ὑπῆρξεν ἡ ἐκπληξίς! ὁποῖον τὸ θάμβος τῆς! Τὸ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀνόδου ὠραῖον χωρίον, τὸ ἀγροκήπιον, τὸ λιβάδιον, αἱ ὠραῖαι ἀγελάδες, τὸ ποτάμιον, ὁ καστανεῶν, ἡ μαμαχρυσμένη ἐκκλησία, ὁλόκληρος ἡ εὐάρεστος αὐτῆ εἰκὼν, ἠνοίγετο ἐνώπιόν τῆς. . . Τίποτε δὲν ἔλλειπεν ἕως καὶ ἡ ὠραία λευκὴ δάμαλις ἡ μέλλουσα προσφιλῆς τῆς Τραγωδίστριας.

Γλυκὺς καὶ καθαρὸς ἥλιος τοῦ Νοεμβρίου ἐφώτιζε τὴν ὠραῖαν ταύτην ἔκτασιν. . . τὰ ὠχρὰ καὶ κόκκινα φύλλα τῶν καττανιῶν δὲν εἶχον ἀκόμη πέσει, καὶ ἐχάνοντο εἰς τ’ ὠραῖον ἀζούριον γρῶμα τ’ οὐρανοῦ.

—Ἐ ἄνθος Μαρίας, τί λέγεις; εἶμαι καλὸς ζωγράφος; εἶπε χαμογελῶν ὁ ‘Ροδόλφος.

Ἡ Τραγωδίστρια τὸν ἐθεώρει μ’ ἐκπληξὴν συνενωμένην μὲ ἄνησυχίαν τοῦτο ἢ ἐφαίνετο ὑπερφυσικόν.

—Πῶς τοῦτο Κύριε ‘Ροδόλφε; . . Πλὴν Θεέ μου! μὴ εἶναι ὄνειρον; τοῦτο μὲ προξενεῖ σχεδὸν φόβον. . . Πῶς! ὅτι με εἶπατε. . .

—Τίποτε ἀπλούστερον, τέκνον μου. . . ἡ ἀγρονομία εἶναι τροπὸς μου, ἀνετράφη ἐδῶ. . . τῆ ἐγγραψα τῷ πρᾶτ’ ὅτι θελω εἰσελθεῖν ἐν τὴν Ἰθὴ ἐζωγράφισα φυσικὰ

—Ἄ εἴν’ ἀληθὲς Κ. ‘Ροδόλφε, εἶπεν ἡ Τραγωδίστρια μὲ βαύων ἀναστεναγμόν.

ΚΦ. ΙΒ’.

Τὸ Ἀγροκήπιον.

Τὸ ἀγροκήπιον ὅπου ὁ ‘Ροδόλφος ὁδῆγει τὴν ἄνθος Μαρίας ἔκειτο ἐξώθεν καὶ εἰς τὴν ἄκρην τοῦ χωρίου Βουκεφάλλου, μικρὰς ἐνορίας, μονήρους, ἀγνώστου, χωσμένης εἰς κοιλάδας, καὶ μεμαχρυσμένης τοῦ Ὠκεανοῦ δύο περίπου λεύγας.

‘Ο ἡνίοχος κατὰ τὰς ὁδηγίας τοῦ ‘Ροδόλφου, κατέβη ἕνα κατηφορικὸν δρόμον, καὶ εἰσεδύσεν εἰς ἐκτεταμένην δεινροστομίαν καταρτυτευμένην ἀπὸ κερασίας, καὶ μηλέας. Τὸ ὄχημα ἐκυλίετο χωρὶς κρότον ἐπὶ τοῦ πρασίνου τάπητος τοῦ λεπτοῦ καὶ ὀμαλοῦ λειβαδίου, ἀπὸ τὸ ὁποῖον εἶναι γενικῶς κεκαλυμμένοι ὅλοι οἱ διακλαδισμοὶ τῶν λεωφόρων.

Ἡ ἄνθος Μαρίας σιωπηλὴ καὶ κατηφής, ἔμενον ἐναντίον τῶν προσπαθειῶν τῆς, βυθισμένη εἰς θλιβεράν τινα ἐντύπωσιν, ὡς αἶψον τῆς ὁποίας ὁ ‘Ροδόλφος ὠνειδίσειν ἑαυτὸν.

—Εἰς ὀλίγας στιγμὰς τὸ ὄχημα διελθὼν ἔμπροσθεν τῆς ἐξωθύρας τοῦ ἀγροκηπίου ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον τοῦ παρὰ τὸν πυκνὸν ζυγιοφύττον φραγμῶνα, καὶ ἐσταμάτησεν ἔμπροσθεν μικροῦ περιφράγματος ἐξ ἀκατεργάστων ξύλων, καλυπτομένων ἀπὸ χονδρὸν κλήμα ἀμπέλου μὲ φύλλα πορφυρωμένα ἀπὸ τὸ φθινόπωρον.

—Ἰδοὺ ἐφθάσαμεν, ἄνθος Μαρίας, εἶπεν ὁ ‘Ροδόλφος, εἶσαι ἤδη εὐχαριστημένη:

—Μάλιστα Κ. ‘Ροδόλφε. . . μολαταῦτα νομίζω ἤδη ὅτι θέλω αἰσχυνηθῆν ἔμπροσθεν τῆς ἀγρονομίου. . . δὲν θέλω ποτέ τολμήσει νὰ τὴν θεωρήσω. . .

—Καὶ διατὶ τοῦτο Κόρη μου;

—Ἐχετε δίκαιόν Κύριε ‘Ροδόλφε. . . ἐκεῖνη δὲν μὲ γνωρίζει. . . Καὶ ἐπνίξεν ἕνα τῆς στεναγμόν.

—Ἀναμφιβόλως παρεφύλαττον τὴν ἀρετὴν τοῦ ‘Ροδόλφου.

Μόλις ὁ ἡνίοχος ὠθησε τὴν τύραν καὶ πενηνκοντούτης γυνῆ ἔνδευμένη ὡς ὄλαι αἱ πλούσιοι ἀγρονομοὶ περιχώρων τῆς Πρωτευούσης, μὲ φυσιογνῆ μίαν μελαγχολικὴν πλὴν γυνικίαν, ἐταῆ ἐπὶ τοῦ προαυλίου καὶ ἐπλητίασε τὸν ‘Ροδόλφον μὲ προθυμίαν αἰδήματα.

Τῆς αἰδοῦς τὰ ῥόδα ἐγύθησαν ἐπὶ τοῦ προτώπου τῆς Τραγωδίστριας, καὶ ἕκατεβη τὸ ὄχημα μετὰ τινὰς στιγμὰς διαταγμῶν.

—Καλὴ ἡμέρα σας καλὴ μου κυρὰ Γεωργοῦλα. . . εἶπεν ὁ ‘Ροδόλφος εἰς τὴν ἀγρονομίαν, εἶμαι ὡς βλέπετε ἀκριβῆς.

Ἐπειτα στραφεὶς πρὸς τὸν ἡνίοχον καὶ βάλλων χρῆματα εἰς τὴν χεῖρά του τῷ εἶπεν:

—Δυνασαι ἤδη ν’ ἀναχωρήτης.

‘Ο ἡνίοχος κοντόμυθος κατὰ τὸ σῶμα, μὲ πῖλον καταβαίνοντα μέχρι τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ μὲ πρόσωπον σχεδὸν ἐντελῶς κεκαλυμμένον ἀπὸ τὸ διεθερωτὸν περιλαίμιον τῆς διπλοῦδος του, ἐβάλλεν εἰς τὸν κόλπον του τὰ χρῆματα χωρὶς ν’ ἀποκριθῆ τίποτε, ἐπανεβῆ ἐπὶ τοῦ δίφρου του, ἐκτύπησε τὸν ἔπικον του καὶ ταχέως ἐγένειεν ἀφαντὸς, ἐντὸς τῆς πρατίνης δεινροστομίας.

—Μετὰ τοσοῦτον μακρὸν δρόμον, ὁ ἄφρωνος οὗτος ἡνίοχος βιάζεται τόσον ν’ ἀναχωρήσει. . . ἐτκήθη κατ’ ἀρχὰς ὁ ‘Ροδόλφος. Μπᾶ! δὲν εἶναι παρὰ δύο ὠραι, θελεῖ νὰ ἐπιστρέψῃ ταχέως εἰς Παρισίους διὰ νὰ ὠφελθῆ τὸ ὑπόλοιπον τῆς ἡμέρας.

Καὶ ὁ ‘Ροδόλφος δὲν ἐπροσηλώθη ὀλοτελῶς εἰς τὴν πρώτην του παρατήρησιν.

Ἦ ἄνθος Μαρίας τὸν ἐπλησίασε μὲ ὕψος ἀνήσυχον, τεταραγμένο, σχεδὸν τρομασμένο, καὶ τῷ εἶπε χαίρῃ, ὥστε νὰ μὴ ἀκουσθῇ ἀπὸ τὴν Κυρᾶ Γεωργοῦλαν.

Θεὲ μου! συγγνώμην, Κ. Ῥοδόλφε . . . ἀπεστείλατε τὴν ἄμαξαν . . . πλὴν ἡ Δράκαινα, Ἀλλοίμονον! πρέπει ἀπόψε νὰ ἐπιτροπῶ . . . ἄλλως θέλει μὲ θεωρήσειν ὡς κλέπτριαν . . . τὰ φορέματά μου τῇ ἀνήκουσι . . . καὶ τῇ χρωστώ περιπλέον . . .

— Ἐνθαρρύνθητι, κόρη μου, ἐγὼ πρέπει νὰ ζητήσω συγγνώμην ἀπὸ σέ .

— Συγγνώμην! διατί;

— Διότι δὲν σ' εἶπα πρότερον ὅτι δὲν χρωστεῖς τίποτε εἰς τὴν Δράκαιναν . . . καὶ ὅτι δύναται ν' ἀφήσῃς τ' ἀγενῆ ταῦτα ἐνδύματα δι' ἄλλα τὰ ὅποια ἡ καλὴ μου κυρᾶ Γεωργοῦλα θέλει σὲ δώσειν ἔχει φορέματα σχεδὸν τοῦ ἀναστήματός σου, καὶ θέλει βεβαία σὲ δανείσει διὰ νὰ ἐνδυθῆς . . . ὡς βλέπω, ἀρχίζει ἤδη νὰ φαίνεται θεία σου.

Ἦ ἄνθος Μαρίας ἐνόμιζεν ὅτι ὀνειρεύετο, κ' εἰθεώρει ἐπανελλημμένως τὸν Ῥοδόλφον καὶ τὴν ἀγρονόμον, χωρὶς νὰ δύναται νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἤκουε.

— Πῶς; εἶπε μὲ φωνὴν πάλλουσαν ἀπὸ συγκίνησιν, δὲν θέλω ἐπιστρέφει πλέον εἰς Παρισίους; θέλω δυνηθῆ νὰ μείνω ἐδῶ; ἡ Κυρία . . . θέλει μὲ τὸ συγχωρήσει; εἶναι δυνατόν τοῦτο! . . . Τὸ πρὸ ὀλίγου ὑποθετὸν φρούριον . . .

— Ἦτο τὸ ἀγροκήπιον τοῦτο ἰδοῦ ἐπραγματοποιήθη . . .

— Ὅχι, ὄχι, τοῦτο ἤθελεν εἶσθαι πολλὰ γλυκὺ . . . μεγίστη εὐτυχία . . .

— Ποτέ, ἄνθος Μαρίας, δὲν χαίρεται τις μεγίστην εὐτυχίαν.

— Ἄ! παρακλῶ, Κ. Ῥοδόλφε μὴ μ' ἀπατάτε, τοῦτο ἤθελε μὲ βλέπει μεγάλως.

— Φιλτάτη κόρη μου, πιστευτὸν μὲ, εἶπεν ὁ Ῥοδόλφος μὲ φωνὴν πάντοτε εὐνοϊκὴν, πλὴν μὲ τόνον ἀξίας τὴν ὁποίαν ἡ Τραγωδίστρια δὲν ἀνεγνώριζεν ἀκόμη εἰς αὐτὸν, μάλιστα . . . ἐμπροσθὲς ἐάν σὲ ἀρέσκη νὰ διαγῆς ἀπὸ τὴν σήμερον σιμὰ τῆς Κυρᾶ Γεωργοῦλας, τὴν εἰρηρικήν ταύτην ζωὴν, τῆς ὁποίας πρὸ μιᾶς στιγμῆς σὲ κατεγοήτευσεν ἡ εἰκὼν . . . Μολονότι ἡ τροφός μου δὲν εἶναι θεία σου, θέλει ὅμως λάβῃ διὰ σέ, ὅπότεν σὲ γνωρίσῃ τὸ τρυφερώτερον συμφῆρον θέλεις ἀπερᾶ περιπλέον ὡς ἀνεμιά τῆς εἰς τοὺς ὀφθαλμούς τῶν ἀγρονόμων τὸ μικρὸν τοῦτο ψεῦδος, θέλει καταστήσειν ἀρμοδιωτέραν τὴν θέσιν σου . . . τὸ ἐπαναλέγω, . . . ἐάν σὲ ἦναι ἀρεστὸν, κόρη μου, δύνασαι νὰ

πραγματοποιήσῃς τὴν πρὸ ὀλίγου ὀνειροπόλησίν σου. Ἄμα ἐνδυθῆς ὡς μικρὰ ἀγρονόμος, ἐπρόσθεσε μειδιῶν, θέλομεν σὲ ὀδηγήσει νὰ ἴδῃς τὴν μέλλουσαν προσοικίῃ σου Μουζέταν, ὠραίαν λευκὴν δάμαλιν, ἣτις περιμένει ἀνυπομόνως τὸ ὅποιον τῇ ὑπεσχηθῆς περιδεῖραιον . . . θέλομεν ἐπίσης ἐπισκεφθῆ καὶ τὰς φίλας σου περιστέρας, καὶ τὸ γαλακτοκομεῖον, καὶ περιέλθειν ἐπομένως ἅλον τὸ ἀγροκήπιον δὲν θέλω λείπει τοῦ νὰ φυλάξω τὴν ὑπόσχεσίν μου.

Ἦ ἄνθος Μαρίας συνέδεσε μὲ βίαν τὰς χεῖράς τῆς. Ἦ ἐκπληξίς, ἡ χαρὰ, ἡ εὐγνωμοσύνη ἐξωγραφίσθησαν ἐπὶ τοῦ θεληκτικοῦ προσώπου τῆς. οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἐπλημμύρησαν ἀπὸ δάκρυα, καὶ ἐκράξε.

Εἶσθε λοιπὸν ἄγγελος τοῦ Ὑψίστου, Κ. Ῥοδόλφε, ὅπότεν εὐεργετεῖτε τσοῦτον τοὺς δυστυχεῖς χωρὶς νὰ τοὺς γνωρίζετε! ὅπότεν τοὺς ἐκβάλλετε ἀπὸ τὸ αἶσχος καὶ ἀπὸ τὴν δυστυχίαν!

— Πτωχὴ μου θύγατερ, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος μὲ σεναγμὸν πλήρη μελαγχολίας καὶ μὲ ἀνέκφραστον ἀγαθότητα μελονότι ἀρετὰ νέος, ὑπέφερα ὅμως πολλὰ εἰς τὴν ζωὴν μου . . . τοῦτο σ' ἐξηγεῖ τὴν πρὸς τοὺς πάσχοντας συμπάθειάν μου. Ἦ ἄνθος Μαρίας, ἡ κάλλιον Μαρία, ὕπαγε μετὰ τῆς Κυρίας θείας σου . . . Ναὶ Μαρία, φύλαξε τοῦ λοιποῦ τὸ γλυκὺ τοῦτο καὶ ὠραῖον ὡς σὺ ὄνομα. Πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς μου θέλομεν συνδιαλεχθῆ καὶ θέλω σὲ ἀφήσει πολλὰ εὐτυχῇ . . . ἐξεύριον ὅτι μένεις εὐτυχῆ.

Ἦ ἄνθος Μαρίας χωρὶς διόλου ν' ἀποκριθῆ ἠμικλίνας τὰ γόνατά τῆς. ἔλαβε τὴν χεῖρά του καὶ τὴν ἔφερε μὲ σεβασ εἰς τὰ χεῖλη τῆς μὲ κίνησιν πλήρη χάριτος καὶ μετριοφροσύνης.

Ἐπειτα ἠκολούθησε τὴν Κυρᾶ Γεωργοῦλα, ἣτις τὴν εἰθεώρει μὲ βαθείαν συγκίνησιν .

ΚΦ. ΙΓ'.

Ὁ Μούρφ καὶ ὁ Ῥοδόλφος.

Ὁ Ῥοδόλφος διευθύνθη πρὸς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀγροκηπίου, καὶ ἐκεῖ εὗρε τὸν ὑψηλόσωμον ἐκεῖνον ἄνθρωπον, ὅστις τὴν παρελθούσαν, ὑπὸ ἐνδυμα ἀνθρακῆως, ἦλθε νὰ τὸν εἰδοποιήσῃ τὸν ἐρχομὸν τοῦ Ἰωάννου καὶ τῆς Σάρρας.

Ὁ Μούρφ, τοῦτο ἦτο τ' ὄνομα τοῦ ὑποκειμένου τούτου, ἦτο περίπου πενήτηκονταῦτης φαιοὶ τινες βόστρυχοι ῥῆξανον δύο μικροὺς κροτσούς μαλλίων πυρροῦ χρώματος βόστρυχιζόντων ἐ-

κατέρειθεν τοῦ σχεδὸν ὀλοτελῶς φαλακροῦ κρανίου του. Τὸ πλατὺ καὶ κοκκινόχρουν πρόσωπόν του ἦτο ἐντελῶς ἐξυρισμένον, ἐκτὸς τῶν πύρροχρόων καὶ κωντῶν ἐούλων του, οἵτινες δὲν ἐξεῖχον τοῦ ὕψους τῶν ὠτίων του, καὶ ἐστρογγυλοῦντο μνησιδῶς ἐπὶ τῶν εὐσάρκων παρειῶν του. Μ' ὄλην του ὄμως τὴν ἡλικίαν καὶ τὸ πάχος, ἦτον εὐκίνητος καὶ ῥωμαλέος Ἡ φλεγματικὴ φυσιογνωμία του ἦτον ἐπίσης ευμενῆς καὶ εὐτολιμος· ἐφόρει λευκὸν περιλαίμιον, μεγάλον ὑπενύτην, καὶ μακρὸ ἐπανωφόριον μὲ πλατείας ποδέας. Ἡ πράσινοράιος ἀναξυρίς του ἦτον ἐκ τοῦ αὐτοῦ ὑφάσματος τῶν μαργαριτοστρακινίων κομθίων κνημίδων του, αἵτινες μὴ συνάπτουσαι ἐντελῶς τὰς περισκελίδας του, ἄφινον νὰ φαίνωνται αἱ ἐκ μαλίου ἀβράστου χονδράκι καὶ ὄδοιπορικὰ περικνημίδες του.

Ἡ ἐνδοματία καὶ ἡ ἀνδρική μορφή τοῦ Μούρφ, εἰκόνιζον τὸν ἐντελῆ τύπον ἐνός· ἐξ ἐκείνων τοὺς ὁποίους οἱ Ἄγγλοι ὀνομάζουσι εὐγενεῖς κτηματίας. Σπεύδομεν νὰ πληροφορηθῶμεν ὅτι ὁ Μούρφ ἦτο μὲν εὐγενῆς (squire εὐπατρίδης) Ἄγγλος ἀλλ' ὄχι καὶ κτηματίας.

Καθ' ἣν στιγμήν ὁ Ροδόλφος εἰσῆλθεν εἰς τὴν αὐλὴν, ὁ Μούρφ ἔβαλεν εἰς τὸν σάκιον ὄδοιπορικοῦ δίφρου ζεύγος πιστολιῶν τὰ ὅποια εἶχεν ἐπιμελῶς σπογγίσει.

—Τί διάβολον θὰ κάμης πάλιν μὲ τὰ πιστόλιά σου; τῷ εἶπεν ὁ Ροδόλφος.

—Τοῦτο εἶναι φροντίς ἰδική μου, εἶπεν ὁ Μούρφ, καταβαίνων ἀπὸ τὴν ἀναβάθραν. Κάμνετε τὰς ὑποθέσεις σας κ' ἐγὼ κάμνω τὰς ἰδικὰς μου.

—Διὰ ποίαν ὥραν παρήγγειλες τὰς ἴππους;

—Κατὰ τὰς διαταγὰς σας διὰ τὸ ἑσπέρας.

—Ἐρθασες σήμερον τὸ πρωί;

—Κίς τὰς 8 ὥρας ἡ Κυρὰ Γεωργούλα ἔλαβε τὸν καιρὸν νὰ ἐτοιμασθῇ ὅλα.

—Ἢῖτα; κακοδιάθετος μήπως δὲν εἶσαι εὐχαριστημένος ἀπὸ ἐμέ;

—Ἢῖται πολὺ εὐχαριστημένος, ὑψηλότατε, ἰ· παρὰ πολὺ ἰ σήμερον ἢ αὐριον. . . τέλος πάντων ἡ ζωὴ σας. . . εἶναι εἰς κίνδυνον. . .

Σὲ ἀρμύζει νὰ ὀμιλήσῃς! . . . ἐὰν σὲ ἄφιναι εἰς τὴν θείλησίν σου ὑπῆρχε κίνδυνος διὰ σὲ μόνον, καί. . .

—Καὶ ὁπότεν ἠθέλατε κάμει τὸ καλὸν χωρὶς κίνδυνον τῆς ζωῆς σας, ποῦ ἠθέλεν εἶσθαι τὸ μέγα κακόν, ὑψηλότατε;

—Καὶ ἡ μεγάλη ἡδονὴ ποῦ, Κύριε Μούρφ;

—Σεῖς. . . εἶπεν ὁ εὐπατρίδης ἀναστηκῶν τοὺς ὤμους του, σεῖς. . . εἰς τοιαῦτα καπηλεῖα!

—Ὦ! ἰδοὺ καὶ ἄλλος Tohn Bull μὲ τὰς ἀριστοκρατικὰς σου λεπτολογίας. Σεῖς οἱ νομίζοντες τοὺς μεγιστάνιας σας ἐντελεῖς στέρας οὐσίας τῆς ἰδικῆς σας, δυστυχεῖς πρόβατα. . . ὑπερηφανεύεσθε διὰ τοὺς σφαγεῖς σας!

—Ἐὰν ἦσθε Ἄγγλος, ἠθέλατε, ὑψηλότατε, ἐνοήσῃ τοῦτο. . . Τιμᾶται ὅστις τιμᾶ. . . Ἐπομένως καὶ Τοῦρκος ἢ Κινέζος ἢ Ἀμερικανὸς ἐὰν ἤμα, ἠθέλα καταλάβειν ἀκόμη ὅτι εἶναι ἄτοπον, νὰ ἐκτιθεσθε οὕτω. . . Χθὲς τὸ ἑσπέρας εἰς τὴν βδελυρὰν καὶ ἀποτρόπαιον ἐκείνην ὁδὸν τῆς παλαιᾶς πόλεως, ὑπάγων ν' ἀνακαλύψω μαζὴ σας τὸν Κοκκινόχειρα, ὅστις ταράττει τὴν κόλασιν, ἐφοβήθη μὴ παροργισθῆτε, μὴ φανῶ παρήκοος, καὶ διὰ τοῦτο ἐμποδίσθη τοῦ νὰ λάβω μέρος εἰς τὴν πάλην σας μετὰ τοῦ κακούργου τὸν ὁποῖον ἀπηντήσατε εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῶν ἀθλίων ἐκείνων οἰκιῶν.

—Δηλαδή ἀμφιβάλλεις ἀκόμη, Κ. Μούρφ, περὶ τῆς ῥώμης καὶ τῆς γενναίψυχίας μου;

—Κατὰ δυστυχίαν μ' ἠναγκάσατε ἑκατοντάκις νὰ μὴ ἀμφιβάλλω μήτε διὰ τὸ πρῶτον μήτε διὰ τὸ δεύτερον. θεῖα χάριτι, Γράβ-δὲ. Ραυζγάτ σας ἐδίδαξε τὴν πυγμαχίαν, ὁ περίφημος πυγμοδιδάσκαλος Λακτάρ ὁ Παριστινὸς σας ἐδίδαξε τὴν ῥάβδον, τὸ παλαιοῦποδῆματον, καὶ χάριν περιεργείας τὴν ἀργοτικὴν διάλεκτον· ὁ περίφημος Βερτράνδος τὴν σκιαμαχίαν, καὶ εἰς τὰς γυμνάσεις σας μετὰ τῶν διδασκάλων τούτων ὑπερτερήσατε πολλάκις. . . φονεύετε τὰς χελιδόνας εἰς τὸν ἀέρα μὲ μικρὸν πιστόλιον· ἔχετε μυῶνας χάλυβος· μολονότι εὐστροφος καὶ λεπτός, δύνασθε νὰ μὲ καταβάλλετε μὲ μεγίστην εὐκολίαν. . . περὶ τοῦτου δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία.

Ὁ Ροδόλφος εἶχεν εὐχαρίστως ἀκούσει τὴν ἐπαρίθμησιν ταύτην τῶν ἀθλητικῶν του προτερημάτων, καὶ ἐπανάλαβε μειδιῶν.

—Καὶ λοιπὸν τί φοβεῖσαι;

—Ἵποστηρίζω, Ὑψηλότατατε, ὅτι εἶν' ἀνάρμοστος τὸ ν' ἀντιπαλαίετε μὲ τὸν τυχόντα· καὶ τοῦτο δὲν λέγω ἕνεκα τοῦ ἀτοπήματος τὸ ὁποῖον συμβαίνει εἰς ἀξιώσιμον γνῶριμόν μου εὐπατρίδῃ ὅστις ἔβαψε μὲ ἄνθρακας τὸ πρόσωπόν του καὶ ἔλαβε μὴ φὴν διαβόλου. . . μὲ ὄλας μου τὰς λευκὰς τρίχας, τὸ πάχος καὶ τὴν σοβαρότητά μου, ἠθέλα μετημφισθῆν εἰς σχοινοδάτην, ἐὰν τοῦτο ἠδύνατο νὰ σας ὠφελήσῃ, πλὴν δι' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶπον. . .

—Ὦ! τὸ γνωρίζω καλῶς, Γέρον Μούρφ! ὁπότεν μία ἰδέα

ἐγκαρφωθῆ εἰς τὸ σιδηροῦν σου κρανίον, ὅποταν ἡ ἀφοσίωσις βε-
ζωθῆ εἰς τὴν σταθερὰν καὶ γενναίαν καρδίαν σου, ὃ δαίμων ἤ-
θελε θραύσει τοὺς ἑδόντας καὶ τοὺς ὄνυχάς του διὰ νὰ τὴν
ἀποσπάσῃ .

—Μὲ ἐπαινεῖτε, ὑψηλότατε, μελετᾶτε βέβαια καμμίαν . . .

—Μὴ στενοχωρεῖσται ὁμίλει . . .

—Καμμίαν τρέλλαν.

—Καλὲ μου Μούρρ, χάνεις ματαίως τὸν καιρὸν σου, συμ-
βουλεύων με .

—Διατί ;

—Διότι εὐρίσκομαι εἰς μίαν στιγμὴν τῆς ἐπάρσεως καὶ τῆς
εὐτυχίας μου . . . εὐρίσκομαι ἐδῶ . . .

—Εἰς μέρος ὅπου ὑπῆρξατε εὐεργέτης .

—Τοῦτο εἶναι μέρος καταρυσῆς ἐναντίον τῶν διδαχῶν σου . . .
εἶναι τὸ ἄσυλόν μου . . .

—Ἐὰν ἔχη οὕτω, ποῦ διάβολο θέλετε νὰ σᾶς πιάσω, ὑψη-
λότατε ;

—Κύριε Μούρρ, με κολακεύεις, θέλεις νὰ μ' ἀποτρέψῃς
ἀπὸ καμμίαν τρέλλαν.

—Ἐπάρχουσιν, ὑψηλότατε, τρέλλαι διὰ τὰς ὁποίας εἶμαι
συγκαταβατικός.

—Αἱ τρέλλαι τῶν χρημάτων ;

—Μάλιστα, διότι ὑστερον ἀπὸ ὅλα μὲ δύο σχεδὸν μιλιο-
νίων ἀπολαυήν . . .

—Εὐρίσκειαί τις πολλάκις στενοχωρημένος, καλέμου Μούρρ.

—Εἰς ποῖον λέγετε τοῦτο, ὑψηλότατε ;

—Καὶ ὁμῶς ὑπάρχουσιν ἡδοναί, τοσοῦτον ζῶνται, τοσοῦτον
ἄσπιλοι, τοσοῦτον βαθεῖαι καὶ ὀλιγοἰσοδοί ! Ἐπαρχει τί ἄξιον νὰ
συγκριθῆ μὲ ὅ,τι πρὸ ὀλίγου ἠθάνθη, ὅποταν τὸ δυστυχὲς τοῦ-
το πλάσμα . . . εὐρέθη εἰς ἀσφάλειαν ἐδῶ . . . καὶ εἰς τὴν πα-
ραφορὰν τῆς εὐγνωμοσύνης του ἠσπᾶσθη τὴν χειρὰ μου ! . . . Δὲν
ἄρκει τοῦτο ἡ εὐτυχία μου ἔχει ἐντελέστερον μέλλον· αὔριον
μεθαύριον, μετὰ τινὰς ἡμέρας τέλος πάντων, θέλω δύνασθαι νὰ
διανοοῦμαι μετ' εὐφροσύνης ὅ,τι θέλει αἰθανθῆν ἡ δυστυχὴς
αὕτη νεάνις ἀνορθομένη εἰς τὸ εἰρηνικὸν τοῦτο καταφύγιον, σιμὰ
τῆς ἀξιολόγου Κυρὰ Γεωργοῦλας ἣτις θέλει τὴν ἀγαπᾶ τρυφερά·
καθότι ἡ δυστυχία εἶναι συμπαθητικὴ πρὸς τὴν δυστυχίαν.

—Ὁ ! ὅσον διὰ τὴν Κυρὰ Γεωργοῦλα ποτὲ εὐεργετήματα δὲν
κατετέθησαν καλλίτερα· εὐγενῆς, μεγαλόψυχος γυνή . . . Ἄγγελος
ἀρετῆς . . . ἄγγελος . . . Σπανίως συγκινεῖται ἡ καρδία μου,
καὶ ὁμῶς συνεκινήθη εἰς τὰ δυστυχήματα τῆς Κυρᾶς Γεωργοῦ.

λας . . . Πλὴν ἡ νεοπροστάτευτός σας . . . ἀκούσατε . . . ἄς μὴν ἐκ-
μιλώμεν περὶ τούτου, ὑψηλότατε . . .

—Διατί, Μούρρ ;

—Κάμνετε ὅ,τι σᾶς φαίνεται καλόν . . .

—Κάμνω ὅ,τι δίκαιον, εἶπεν ὁ Ῥοδόλφος μὲ ὕψος ἀνήσυχον.

—Ὅ,τι δίκαιον . . . κατὰ τὴν ἰδικὴν σας ἰδέαν.

—Ὅ,τι δίκαιον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς συνειδήσεώς μου, ἀ-
πεκρίθη ὁ Ῥοδόλφος μὲ σοβαρότητα.

—Ἀκούσατε, ὑψηλότατε, δὲν θέλομεν ἀγροικηθῆ. Τὸ ἐπανα-
λέγω, ἄς μὴν ὁμιλώμεν περὶ τούτου.

—Κ' ἐγὼ σὲ προστάττω νὰ ὁμιλῆς ! ἔκραξεν ὑπεροπτικῶς ὁ
Ῥοδόλφος .

Πετὲ δὲν ἔφθατα εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε ὁ αὐθέντης μου
νὰ μὲ προστάξῃ νὰ σιωπήσω . . . ἐλπίζω ὅτι καὶ τώρα δὲν θέλει
μὲ διατάξῃ νὰ ὁμιλήσω ἀπεκρίθη ὑπερηφάνως ὁ εὐπατρίδης .

—Κύριε Μούρρ ἔκραξεν ὁ Ῥοδόλφος μὲ τόνον ὀργῆς αὐ-
ξούσης

—Αὐθέντα !

—Τὸ ἠξεύρεις, Κύριε, δὲν ἀγαπῶ ἀποσιωπήσεις .

—Μὲ συμφέρει ν' ἀποσιωπῶ, εἶπεν ἀποτόμως ὁ Μούρρ.

—Μάθε, Κύριε, ὅτι ἀνίσως καταντῶ μέχρις οἰκειότητος μα-
ζῆ σου, σὺ πρέπει ν' ἀναβαίνῃς μέχρις εἰλικρινείας !

Ἄδύνατον εἶναι νὰ ζωγραφίσωμεν τὸ ἡγεμονικὸν ὕψος τοῦ
Ῥοδόλφου, εἰς τὴν ἐκφώνησιν τῶν τελευταίων τούτων λόγων.

—Ἐψηλότατε, εἶμαι πενηκοντούτης, εἶμαι εὐπατρίδης, καὶ
δὲν πρέπει νὰ μ' ὁμιλῆτε οὕτω .

—Σιώπα ! . . .

—Ἐψηλότατε !

—Σιώπα ! . . .

—Εἶναι χαμερπέδες τὸ νὰ βιάζεστε ἕνα γενναῖον ἀνθρώπον
νὰ ἐνθυμητῆται τὰς ὁποίας σᾶς ἔκαμεν ἐκδουλεύσεις . . .

—Τὰς ἐκδουλεύσεις σου, καὶ μήπως δὲν τὰς πληρόνω παν-
τοιοτρόπως ;

Πρέπει νὰ τὸ εἴπωμεν ὁ Ῥοδόλφος δὲν συνόδευσε τὰς σκλη-
ρὰς ταύτας λέξεις μὲ περιφρόνησιν, ἣτις νὰ βάλλῃ τὸν Μούρρ
εἰς κατηγορίαν ὑπομισθίου· κατὰ δυστυχίαν οὗτος τὰς ἐξήγησε
τυχαίως, ἐπορφυρώθη ἀπὸ ἐντροπῆν, ἔφερεν ἐπὶ τοῦ φαλακροῦ
μετώπου του τοὺς δύο γρόνθους του συνεσφιγμένους, μὲ ἔκφρα-
σιν ὀδυνηρᾶς ἀγανακτικῆσεως· ἔπειτα αἴφνης δια στιγμιαίας με-
ταβολῆς, ῥίπτων τὰ βλέμματα εἰς τὸν Ῥοδόλφον, τοῦ ὁποίου
ἡ εὐγενῆς φυσιογνωμία ἦτον ἤδη συνεσταλμένη ἀσχημισμένη

ἀπὸ τὴν σφοδρότητα ἀγρίας περιφρονήσεως, ὁ Μούρφ ἐπνιξεν ἐνὰ του στεναγμὸν, ἐθεώρησε τὸν νέον μὲ εἶδος τι τρυφερᾶς στοργῆς, καὶ τῷ εἶπε μὲ φωνὴν συγκεκινημένην :

— Ὑψηλότατε, ἐπανέλθετε εἰς ἑαυτὸν ! . . δὲν εἶσθε ἀρκετὰ φρόνιμος .

Οἱ λόγοι οὗτοι ἐξήψαν τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ Ῥοδόλφου· τὸ βλέμμα του ἤστραψεν ἀπὸ ἀγρίαν λάμψιν· τὰ χεῖλη του ὠχρίασάν, καὶ προχωρῶν κατὰ τοῦ Μούρφ μὲ ἀπειλητικὸν τόνον ἔκραξε .

— Πῶς, αὐθαδιάζεις ;

Ὁ Εὐπατρίδης ὀπισθοδρομήσας εἶπε μὲ βίαν, καὶ ὡς ἐναντίον τῆς θελήσεώς του .

— Ὑψηλότατε! ὑψηλότατε! ἐνθυμήθητε τὴν 13 ἸΑΝΝΟΥ-ΑΡΙΟΥ .

Οἱ λόγοι οὗτοι ἐπέφεραν μαγικὸν ἀποτέλεσμα ἐπὶ τοῦ Ῥοδόλφου· τὸ συνεσταλμένον ὑπὸ τῆς ὀργῆς πρόσωπόν του ἐξέτάνθη· ἐθεώρησεν ἀσπαρδαμικτὸ τὸν Μούρφ, ἔκλινε τὴν κεφαλὴν, καὶ μετὰ τινὰς στιγμὰς σιωπῆς ἐψιθύρισε μὲ φωνὴν ἠλλοιωμένην .

— Ἄ! Κύριε, εἶσθε σκληρὸς . . . ἐνόμιζα ἐντοσοῦτώ . . . καὶ Σεῖς ἀκόμη! . . . Σεῖς ! . . .

Δὲν ἐπρόφθατε νὰ τελειώσῃ ἡ φωνὴ του ἐκόπη· ἐρρίφθη ἐπί τινος λιθίνου ἐδράνου, κ' ἔτριξε μὲ τὰς δύο του χεῖρας τὴν κεφαλὴν του .

— Ὑψηλότατε, ἐτραύλισεν ὁ Μούρφ κατατεθλιμένος, καλέ μου Κύριε, συγχωρήσατέ με, συγχωρήσατε τὸν γέροντα καὶ πιστόν σας Μούρφ, ἐξαφθεις καὶ φοβούμενος φεῦ! ὄχι δι' ἐμέ . . ἀλλὰ διὰ Σᾶς . . . τὰς συνεπειὰς τῆς παραφορᾶς σας, ἐτόλμησα νὰ εἶπω τοῦτο· πλὴν τὸ εἶπα χωρὶς ὀργῆς, χωρὶς ἐπιπληξείας, τὸ εἶπα χωρὶς νὰ θέλω καὶ μὲ συμπάθειαν . . . εἶχα ἄδικον νὰ ἐρεθισθῶ . . . θεέ μου! τίς ἄλλος ἐκτὸς ἐμοῦ δύναται νὰ γνωρίσῃ τὸν χαρακτήρα σας; ἐκτὸς ἐμοῦ ὅστις δὲν σᾶς ἀπῆκα ἐκ νηπιότητός σας! πρὸς χάριν εἰπέτε ὅτι μὲ συγχωρεῖτε διὰ τὸ νὰ σᾶς ἐνθύμησα τὴν ἀπαίσιον τὴν θλιβεράν ἐκείνην ἡμέραν . . . Ἄλλοίμονο! πόσους ἄγνισμούς ἔχετε ! . .

Ὁ Ῥοδόλφος ἀνυψώσας τὸ κάτωχρον πρόσωπόν του, εἶπεν μὲ φωνὴν γλυκεῖαν καὶ γοερὰν .

— Ἀρκεῖ, ἀρκεῖ, γέρε μου φίλε, σ' εὐχαριστῶ διότι μὲ μίαν μόνην λέξιν ἐσθεσας τὴν ὀλεθριον ταύτην ἀγανάκτησίν μου, δὲν σέ ζητῶ συγγνώμας διὰ τὰς σκληρὰς λέξεις τὰς ὁποίας σέ εἶπα· ἐξέουρας καλῶς ὅτι οἱ λόγοι δὲν ὁμοιάζουν μὲ τὰ αἰσθήματα τῆς καρδίας, ὡς λέγουν οἱ καλοὶ ἄνθρωποι τῆς πατρίδος μου. ἔ-

στάθην τρελλός, ἄς μὴν ὁμιλήσωμεν πλέον περὶ τούτου . . .

— Ἄχ! ἰδοὺ θὰ εἶσθε τώρα μελαγχολικός ἐπὶ πολὺ . . . ὦ! πόσον εἶμαι δυστυχής! . . . δὲν ἐπιθυμῶ παρὰ νὰ σᾶς ἴδω νὰ ἐξέλθετε ἀπὸ τὴν βαθεῖαν μελαγχολίαν σας . . . καὶ σᾶς ἐπαναρρίπτω εἰς αὐτὴν διὰ τῆς ἀνοήτου εὐερεθισίας μου! Μεγάλε Θεέ! εἰς τί χρησιμεύει λοιπὸν ἡ χρηστότης καὶ τὰ λευκὰ μαλλία, ὁπόταν δὲν ὑποφέρει τις μὲ ὑπομονὴν τὰς ἐπιπληξείας, ἂν καὶ δὲν τῷ ἀρμεζῶσι !

Πλὴν ὄχι, ἐπανέλαβε μὲ κωμικὴν ἔπαρσιν ἥτις πραγματικῶς διεφώνει μὲ τὸ σύνθηες φλεγματικὸν ὕφος του, ὄχι, πρέπει ἀφεύκτως νὰ μὲ ἐπαινοῦν καθεκαστήν, καὶ νὰ μὲ λέγουν εἶσαι τὸ παράδειγμα τῶν ὑπηρετῶν, Κ. Μούρφ, δὲν ὑπάρχει εἰλικρίνεια ὁμοία τῆς ἰδικῆς σου, Κ. Μούρφ, εἶσαι ἀξιοθαύμαστος ἄνθρωπος, Κ. Μούρφ. Διάβολε! πανώλη! ὦ! ὦ! πόσον εἶσ' εὐμορφος, Κ. Μούρφ! Εὐγε, Εὐγε, Κ. Μούρφ, σίγα γέρον φιττακέ, ἔστε τὴν λευκὴν κεφαλὴν σου !

Ἐπειτα ἐνθυμηθεὶς τὰς εὐνοϊκὰς λέξεις τὰς ὁποίας τῷ εἶχεν εἰπεῖν ὁ Ῥοδόλφος, ἀνέκραξε μὲ διπλασίαν καὶ ἀλλόκοτον σφοδρότητα .

— Πλὴν μ' ἠνόμασε καλὸν του, γέροντά του καὶ πιστόν του Μούρφ! καὶ ἐγὼ ὁ ἀγροίκος δι' ἀκούσιον ὀρμηὴν! . . . εἰς αὐτὴν μου τὴν ἡλικίαν . . . μὰ τὸν θεόν! . . . τοῦτο μὲ κάμνει νὰ ἐκρίζωσω τὰς τρίχας μου .

Καὶ ὁ ἀτιλόλογος εὐπατρίδης ἔφερε τὰς δύο του χεῖρας εἰς τοὺς μῆνυγγάς του .

Οἱ λόγοι καὶ τὰ κινήματα ταῦτα ἦσαν εἰς αὐτὸν ἔνδειξις τῆς ἀπελπισίας τοῦ εἰς τὸν ὑψιστὸν βαθμὸν τῆς. Κατὰ δυστυχίαν ἢ κατ' εὐτυχίαν του ἦτον ἐντελῶς φαλακρὸς, καὶ τοῦτο καθίστα τὴν τριχῶδη ταύτην ἔνδειξιν σχεδὸν ἀβλαβή, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν μεγάλην καὶ εἰλικρινῆ θλίψιν του· καθότι, ὁπόταν ἡ πρᾶξις διεδέχετο τοὺς λόγους, ὁπόταν δηλαδὴ οἱ συνεσφιγμένοι δάκτυλοί του δὲν ἀπῆντων παρὰ μόνην τὴν γυμνὴν καὶ στίλβουσαν ὡς μάρμαρον κεφαλὴν του, ὁ ἄξιος εὐπατρίδης ἐντρέπετο καὶ ἐταράσσετο διὰ τὴν ἔπαρσιν του, ἐθεώρει ἑαυτὸν ὡς μεγάλαυχον ὡς κομπαστήν· ἄς σπεύσωμεν νὰ εἰπώμεν πρὸς ἀθώωσιν τοῦ Μούρφ ἀπὸ πᾶσαν ὑποψίαν κομπορρημοσύνης ὅτι εἶχεν ἄλλοτε κόμην τὴν πλέον πυκνὴν, τὴν πλέον μελίχρυσον, ἀφ' ὅσας ποτὲ ἐστόλισαν τὴν κεφαλὴν εὐγενοῦς τινος τοῦ Ἰορκ-σχίρου .

Συνήθως ἡ ἔλλειψις τῆς κόμης τοῦ Μούρφ διεσκέδαζε κατὰ πολλὰ τὸν Ῥοδόλφον, πλὴν τότε οἱ στοχασμοὶ του ἦσαν σοβα-

φοί και θλιβεροί. Διὰ νὰ μὴν αὐξήσῃ μολοντοῦτο τὰς θλίψεις τοῦ συντρόφου σου, τῷ εἶπε μειδιῶν μελιγίως.

— Ἄκουσον μου, καλέ μου Μούρφ, ἐφαίνεσο ὅτι ἐπαίνεις ἀνεξαιρέτως τὸ καλὸν τὸ ὁποῖον ἔκαμα εἰς τὴν Κυρᾶ Γεωργούλαν.

— Ὑψηλότατε ! ..

— Καί ἐξεπλήττεσο διὰ τὸ σήμερον μου πρὸς τὴν ἐγκαταλελειμμένην νέαν ταύτην ;

— Ὑψηλότατε, συγγνώμην παρακαλῶ ἔσφαλλα, ἔσφαλα. . .

— Ὅχι . . . καταλαμβάνω τὰ ἐξωτερικὰ ἠδυνήθησαν νὰ σ' ἀκαιτήσωσι . . . Μόνον, ἐπειδὴ γνωρίζεις τὴν ζωὴν μου . . . ὁλην μου τὴν ζωὴν . . . ἐπειδὴ συνεργεῖς μετ' ἐμοῦ πίστιν καὶ γενναϊότητα εἰς τὴν ἐπιχείρησίν μου . . . εἶναι χρέος μου . . . ἢ ἐάν προκρίνης μᾶλλον εὐγνωμοσύνης μου, νὰ σὲ πείσω ὅτι δὲν ἐνεργῶ κούφως .

— Τὸ Γνωρίζω, Ὑψηλότατε.

— Γνωρίζεις τὴν διάθεσίν μου ὡς πρὸς τὰ καλὰ τὰ ὁποῖα δύναται τις νὰ κάμῃ . . . τὸ νὰ βοηθῇ τις τοὺς τιμίους δυστυχεῖς μεμψιμοιροῦντας, εἶναι καλόν. Ν' ἀναζητῇ ἐκείνους οἵτινες ἀντιπαλαίουσι τιμίως καὶ δραστηκῶς καὶ νὰ σπεύδῃ πρὸς βοήθειάν των, κάποτε χωρὶς εἰδῆσίν των, νὰ προλαμβάνῃ ἐγκαίρως τὴν δυστυχίαν ἢ τὴν ῥοπήν ἣτις φέρει εἰς τὴν ἁμαρτίαν εἶναι καλλίτερον ἀκόμη. Νὰ ἐγκαθιστᾷ ἐνώπιόν των καὶ νὰ ἀναδεικνύῃ τιμίους καὶ χρηστούς ἐκείνους οἵτινες διεφύλαξαν καθαρὰ γενναῖα τινὰ αἰσθήματα ἐν μέσῳ τῆς καταφρονήσεως καὶ τῆς ἀτιμίας, τῆς ἀπορίας ἣτις τοὺς μαραίνει, τῆς διαφθορᾶς ἣτις τοὺς περιουκλώνει, καὶ διὰ ταῦτα νὰ ὀλιγωρῇ τὴν συνάπειαν τῆς δυστυχίας ταύτης τῆς διαφθορᾶς καὶ τοῦ ἐξουτελισμοῦ τούτου . . . εἶναι παλὺ πλεον κάλλιον. Τὸ νὰ κατατρέχῃ μετ' ἐμὲ πυρώδη ἀπέχθειαν, μετ' ἀδιάλλακτον ἐκδικήσεως πόθον. τὸ ἐλάττωμα, τὴν ἀτιμίαν, τὴν ἁμαρτίαν, ἅτινα ἔρπουσι εἰς τὸν βόρβορον, ἢ ἐνθρονίζονται ἐπὶ τῆς μετᾶξης, εἶναι δίκαιον. . . Πλὴν τὸ νὰ βοηθῇ τις τυφλῶς δυστυχίαν ἀρμόζουσαν, νὰ ἐκπίπτῃ τῆς ἀξίας τῆς τὴν ἐλεημοσύνην καὶ τὸν οἶκτον, νὰ κορνεύῃ τὰς ἀργὰς ταύτας καὶ εὐσεβεῖς παρηγορίας τῆς πληγωγένης ψυχῆς μου . . . νὰ τὰς παραδίῃ εἰς ὄντα ἀξιοκατάκριτα, ἀτιμα, τοῦτο ἤθελεν εἶσθαι φρικαλέον, ἱερόσυλον, ἀσεβές, ὅμοιον τοῦτο μετ' ἐμοῦ νὰ δυσπιστῇ τις περὶ τοῦ Θεοῦ, καὶ ὅστις δίδει πρέπει νὰ γνωρίζῃ καλῶς. . .

— Δὲν ἐτόλμησα νὰ εἶπω, Ὑψηλότατε, ὅτι ἀναξίως ἐθέσατε καὶ εὐεργεσίας σας.

— Μίαν ἀκόμη λέξιν, παλαιῆ μου φίλε, Ἡ Κυρᾶ Γεωργούλα

καὶ ἡ πτωχὴ νεάνις τὴν ὁποίαν τῆς ἐνεπιστεύθη, ἔρχονται ἀπὸ δύο ἀντιθέτους τύχας διὰ νὰ πέσωσι εἰς τὴν αὐτὴν ἀβυσσον. . . τὴν δυστυχίαν . . . ἢ μία εὐδαίμων, πλουσία. ἀγαπωμένη, τιμημένη, προικισμένη μ' ὄλας τὰς ἀρετὰς εἶδε τὴν ὑπραξίαν τῆς δυσσημισμένην, καταβεβλημένην, μηδενισμένην ἀπὸ τὸν μιᾶρὸν ὑποκριτὴν μετ' ἐμοῦ τοῦ ὁποῖον οἱ τυφλοὶ γονεῖς τῆς τὴν ὑπάνδρευσαν. . . τὸ λέγω μετ' ἐμοῦ χωρὶς ἐμοῦ ἢ δυστυχῆς γυνὴ αὕτη ἐξέπνεεν ἀπὸ δεινοπαθείας καὶ ἀπορίας, καθότι ἡ ἐντροπὴ τὴν ἐμπόδιζε τοῦ νὰ διευθυνθῇ εἰς τινα.

— Ἡ Αὐθέντα, ὁπότεν ἀνέβημεν εἰς τὸ ἄθλιον ἀνώγειόν της, ὁποῖα ἀξιοθρήνητος πενία! φρικῶδες. . . τῷ ὄντι φρικῶδες! . . . ὁπότεν μάλιστα μετὰ τὴν μακρὰν τῆς νόσον ἀνέβρωσεν, οὕτως εἶπειν, ἐδῶ, εἰς ταύτην τὴν τόσον εἰρηνικὴν κατοικίαν, ὅποια ἐκπληξίς, ἔποια εὐγνωμοσύνη! . . . ἔχετε δίκαιον, Ὑψηλότατε, τὸ νὰ βοηθῇ τις τοὺς δυστυχεῖς δεικνύει ὅτι πιστεύει τὸν Θεόν . . .

— Ὅχι μόνον τοῦτο ἀλλ' εἶναι καὶ σέβας πρὸς τὸν Θεόν νὰ τοὺς συντρέχῃ τις. Τὸ ἀναγνωρίζω, τίποτε πλέον εὐχάριστον ἀπὸ τὴν γαλήνιον καὶ περισσευομένην ἀρετήν τίποτε πλέον σεβάσιμον ἀπὸ γυναῖκα καθὼς ἡ Κυρᾶ Γεωργούλα, ἣτις ἀνατραφεῖσα ἀπὸ μητέρα καλὴν καὶ θεοσεβῆ εἰς τὴν νοήμονα ἐπιτήρησιν ὄλων τῆς τῶν γρεῦν δὲν τὰ παρέλειψε ποτὲ ποτε! . . . καὶ ὑπέφερεν ἀνδρείως τὰς φρικωδεστέρας βασάνους. . . Πλὴν δὲν εἶναι σέβας ἀποδιδόμενον εἰς τὸν Θεόν, καὶ χρέος τὸ πλεον ἱερὸν, τὸ νὰ ἐξαγάγῃ τις ἀπὸ τὸν βόρβορον ἐν ἀπὸ τὰ ἐντελῆ ἐκεῖνα πλάσματα τα ὁποῖα αὐτὸς ὁ πλάστης ἠθέλησε νὰ προικίσῃ ; . . δὲν εἶναι ἀξία αὕτη ἐπίσης τοῦ οἴκου τῆς ἐνδιαφορᾶς καὶ τοῦ σεβασμοῦ . . . πῶς ὄχι ; σεβασμοῦ, ἢ δυστυχῆς κόρη ἣτις ἐγκατάλειμμένη εἰς τὴν φυσικὴν διάθεσίν της· βατανίζομένη, φυλακισμένη, ταπεινομένη ρυπαυομένη, διετήρησεν ὅμως εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας της τὰ εὐγενῆ σπέρματα τὰ ὁποῖα ὁ Θεὸς ἐνεργήσεν εἰς αὐτήν, ἐάν ἤκουες τὸ δυστυχές τοῦτο πλάσμα. . . εἰς τὴν πρώτην συμπαθητικὴν λέξιν τὴν ὁποίαν τῇ εἶπον εἰς τὴν πρώτην τιμίαν καὶ φιλικὴν ἔκφρασιν τὴν ὁποίαν ἤκουσε. . . Ὡ! αἱ διαθέσεις αἱ πλέον θελκτικαί, αἱ ὀρέξεις αἱ πλέον ἀγαθαί, αἱ ἰδέαι αἱ πλέον περισευομένην, αἱ πλέον ποιητικαί, ἐξύπνησαν ὁμοθυμαδὸν εἰς τὴν ἀφελῆ ψυχὴν της, καθὼς ἐν καρφῇ ἀνοίξεως τὰ ἀπειράριθμα αὐτοφυῆ τοῦ λειμῶνος ἀνθὴ ἀναδίδουσι φαιδρὰ καὶ εἰς τὴν μικρὰν ἀκτίνα τοῦ ἡλίου. . . χωρὶς νὰ τὸ ἠξεύρουσι! εἰς ταύτην τὴν μιᾶς ὥρας συνομιλίαν της μετ' ἐνὸς πτωχοῦ ἐργάτου, ἀνεκάλυψα εἰς τὸ ἄθος τῆς Μαρίας θησαυροῦ ἀγαθότητος, χαρίτων, φρονήσεως· Ναι, φρονήσεως, γέγων Μούρφ. μειδίαμα ἐ-

φαίδρυνε τὰ χεῖλη μου, καὶ δάκρυα ἔβρεξαν τοὺς ὀφθαλμούς μου, ὁπότεν εἰς τὴν εὐγενῆ καὶ πλήρη φρονήσεως στωμουλίαν της, μ' ἀπέδειξεν ὅτι πρέπει νὰ ἐξοικονομῶ τεσσαράκοντα σολδία τὴν ἡμέραν διὰ νὰ ἦμαι μακρὰν πάσης ἀνάγκης καὶ πάσης κακῆς ἐπιθυμίας. Πτωχὴ μου μικροῦλα, ὁπότεν μ' ἔλεγε τοῦτο μὲ ὕψος τόσον σοδαρὸν, τόσον διαπεραστικόν, καὶ ἐδοκίμαζε τοσαύτην εὐφροσύνην, δίδουσα εἰς ἐμέ σορὴν συμβουλήν, καὶ τόσον γλυκειάν εὐχαρίστησιν ἀκούουσα νὰ τῇ ὑπόσχωμαι ὅτι θελω ἀκολουθήσει τὴν συμβουλήν της. . . συνεκινήθη. . . ὦ! συνεκινήθη μέχρι δακρύων, σοὶ τὸ λέγω. . . καὶ μὲ κατηγοροῦν ὡς ἀμείλυν, σκληρόν, ἀτυμπαθῆ καὶ ἀκαμπτον. . . ὦ! ὄχι, ὄχι, χάρις τῷ Θεῷ! αἰσθάνομαι κάποτε τὴν καρδίαν μου πάλλουσαν δαφιλῶς καὶ διαπύρως. . . πλὴν σὺ αὐτὸς ἠπαλύνθης, Γέρε μου φιλε. . . Ἄγομεν, ἢ ἄνθος Μαρίας δὲν θὰ ζηλοτυπεῖ τὴν Κυρὰ Γεωργοῦλα, τὴν ἐνδιαφέρεις ἐπίσης.

— Εἶν' ἀληθές, Αὐθέντα! . . τὸ κίνημα τοῦτο τοῦ νὰ σὰς κἀμὴ νὰ ἐξοικονομητὲ τεσσαράκοντα σολδία τὴν ἡμέραν. . . νοιζουσα σὰς ἐργάτην. . . ἀντὶ νὰ σὰς ἀναγκάτη νὰ ἐξοδεύτετε δι' αὐτήν. . . ναί, τοῦτο τὸ κίνημα μὲ συγχινεῖ πλειότερον ἴσως ἀφ' ὅσον πρέπει.

Καὶ ὁπότεν συλλογισθῶ ὅτι ἡ νέα αὕτη ἔχει μητέρα πλουσίαν, εὐπόληπτον, ὡς λέγουσιν, ἥτις ἀπρεπῶς τὴν ἐγκατέλιπε. . . ὦ! εἰς ἦναι ἀληθές, θελω τὸ μάθειν. . . ἐλπίζω, θέλω τὸ μάθει. . . καὶ θέλω σὲ εἰπεῖ πῶς. ὦ! εἰς τούτο ἦναι ἀληθές! δυστυχία. . . δυστυχία εἰς τὴν γυναῖκα ταύτην! θέλει πληρῶσειν ἀκριβῶς, πολλὰ ἀκριβῶς τὸν ἐξίλασμόν της διὰ τοῦτο. . . Μούρρ, Μούρρ. . . ποτὲ δὲν ἠθάρτην σφοδρότερας παραφορὰς ὀργῆς καὶ μίτους, παρὰ σύλλογίζομενος τὴν γυναῖκα ταύτην τὴν ὁποίαν δὲν γνωρίζω. Σὺ γνωρίζεις Μούρρ, γνωρίζεις καλῶς. . . ἐκδοίησιν τινὲς μὲ εἶναι πολλὰ ποθητὰ, ἀλγηδόνες τινὲς λίαν πολύτιμοι. . . ἔχω μεγάλην δίψαν διὰ τινὰ δάκρυα!

— Ἀλλοίμονον! ὑψηλότατε, εἶπεν ὁ Μούρρ, τεθλιμμένος διὰ τὴν ἐκφρασιν τῆς καταχθονίου ἐξαγριώσεως, ἥτις ἐξωγραφεῖτο ἐπὶ τῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ Ροδόλφου ὀμιλοῦντος οὕτω. Τὸ γνωρίζω, ἐκεῖνοι οἵτινες ἀξίζουσιν ἐνδιαφορὰν καὶ συμπάθειαν εἶπον πολλάκις διὰ σὰς: Εἶναι λοιπὸν ἀγγελος ἀγαθότητος! ἐκεῖνοι οἵτινες εἶναι ἀξιοὶ τοῦ μίσους καὶ τῆς καταφρονήσεως ἀνέκραξαν κακολογοῦντές σε Οὗτος λοιπὸν εἶναι ὁ διάβολος!

Σιώπη, ἰδοὺ ἡ Κυρὰ Γεωργοῦλα καὶ ἡ Μαρία. . . προετοίμαστον ὅλα διὰ τὴν ἀναχώρησίν μας, πρέπει νὰ φθάσωμεν εἰς τοὺς Παρισίους ἐνωρίς.